

Kl. 09.00 – 11.46

---

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte i Bryssel den 17 och 18 juni

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! I går kväll enades stats- och regeringscheferna i EU:s 25 medlemsstater om ett nytt fördrag. Det arbete som inleddes med framtidskonventet har därmed förts till ett lyckosamt slut.

Det var en historisk kväll – inte för att fördraget i sig innehåller så revolutionerande inslag, utan för vad det symboliserar. Vi har genomfört en utvidgning av EU med tio nya medlemsstater från framför allt Central- och Östeuropa. Men EU:s arbetsformer har inte anpassats till de 25 medlemsstaterna – inte förrän nu. Nu får utvidgningen sina nödvändiga förutsättningar. EU-arbetet förenklas och effektiviseras.

Arbetet med fördraget har mycket handlat om att göra Europa tydligare. Dagens lapptäcke av fördrag ersätts av ett sammanhållet fördrag. Unionen presenteras på ett lättillgängligt sätt. Det är klart och översiktligt vem som gör vad. Det nya fördraget lägger fast vilka befogenheter unionen ska ha, och även vilka befogenheter den därmed inte ska ha. Det nya fördraget städar upp i den snårskog av beslutsprocedurer som hittills har funnits. Öppenheten stärks. Debatter och beslut om lagstiftning i rådet och Europaparlamentet blir öppna. Handlingsoffentlighet utsträcks till alla EU:s institutioner.

För svensk räkning har vi all anledning att vara nöjda med resultatet av regeringskonferensen. Fördraget är en väl avvägd helhet som ger den utvidgade unionen ökad handlingskraft. Fördraget öppnar för ett intensifierat brottsbekämpande samarbete. Minimiregler om straffbarhet och påföljder för särskilt allvarlig brottslighet kan antas med majoritetsbeslut. Samverkansorganisationen för åklagare förstärks liksom instrumenten för operativ brottsbekämpning.

Unionen får bättre verktyg för en sammanhållen extern politik. Kapaciteten att genomföra effektiva fredsfrämjande och fredsbevarande insatser förstärks. EU får också tydligare mål för insatser för global utveckling.

Ett annat viktigt område är jämställdheten. Vi har drivit och fått igenom att jämställdhet ska vara ett av unionens grundläggande värden. Det innebär att unionen i alla delar av sitt arbete ska se till jämställdhetsaspekterna. Det här ser vi som ett viktigt framsteg.

Sverige har fått igenom skrivningar om alkoholens och tobakens inverkan på folkhälsan. Unionen kommer nu att kunna arbeta med program och åtgärder för att begränsa skadeverkningarna av alkohol och tobak. Det är en viktig landvinning att de nu inte längre enbart ses såsom varor. Vi tror att förståelsen för alkoholens skadeverkningar kommer att öka. Vi kommer även fortsättningsvis att arbeta för att höja medvetandet om riskerna med alkoholkonsumtion.

Vi har arbetat hårt för att få igenom att rättssäkerhetsgarantier ska finnas för individer som utsätts för restriktiva åtgärder, som till exempel frysning av sina tillgångar. Det handlar om personer som förknippas med terrorism eller annan relaterad verksamhet. Beslut av det här slaget måste bygga på tydliga kriterier och åtföljas av tydliga rättssäkerhetsgarantier. Det har vi fått igenom.

Majoritetsröstning införs för beslut om internationell tjänstehandel – något vi välkomnar. Samtidigt har vi säkerställt enhällighet på tre viktiga områden: utbildning, sociala tjänster och hälso-tjänster. Det har klargjorts att det är vi på nationell nivå som ska ha sista ordet om hur de här tjänsterna ska tillhandahållas.

En av de avgörande förhandlingsfrågorna i regeringskonferensen har varit hur EU:s olika organ ska se ut för att vara effektiva i ett utvidgat EU. Den lösning som stats- och regeringscheferna nu enats om bedömer jag som väl avvägd. Majoriteten vid beslut i rådet utgörs av en så kallad dubbel majoritet. Drygt hälften av medlemsstaterna som ska representera 65 % av EU-befolkningen ska stå bakom ett beslut. Mekanismer har byggts in så att hänsyn tas till den minoritet av medlemsländer som riskerar att bli nedröstad. Detta ger ökad handlingskraft samtidigt som enskilda medlemsländers behov i särskilt känsliga frågor kan respekteras.

Det europeiska rådet kommer att ledas av en vald ordförande. Tre medlemsländer i taget kommer tillsammans att leda ministerrådets arbete under 18 månader. Därmed uppnås en god balans mellan effektivitet och legitimitet. Kommissionen kommer att bestå av en ledamot per land till år 2014. Därefter ska kommissionen minskas. I en särskild deklaration fastställs att alla länder ska ha insyn i kommissionsarbetet. Det är en rimlig lösning. Principen om en kommissionär per land är viktig, men vi kan också se fördelarna med att minska kommissionen längre fram. Rotation kommer att ske på basis av strikt likabehandling av medlemsländerna.

Alla länder blir tillförsäkrade minst sex platser i Europaparlamentet. Det totala antalet platser höjs till 750. Sveriges intressen kommer att bevakas när det ska beslutas om den exakta fördelningen av platserna inför nästa parlamentsval år 2009. De nationella parlamenten ges möjlighet att pröva om en fråga bäst hanteras på EU-nivå eller nationellt.

Med det nya fördraget blir EU öppnare, mer demokratiskt och mer beslutskraftigt. Arbetsfördelningen mellan EU:s institutioner liksom mellan unionen och medlemsländerna förtydligas utan att balansen rubbas. Vi står därmed bättre rustade för att möta utmaningar som vi inte ensamma råar på och som därför måste hanteras gemensamt av oss.

Jag går så över till att redovisa resultaten från mötet med Europeiska rådet, då en rad aktuella frågor behandlades.

EU går nu vidare mot en andra fas i Tammerforsprocessen – att stärka samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Nya konkreta åtgärder ska det beslutas om före årets slut. Vi har särskilt betonat respekten för rättssä-

kerhet och internationella konventioner. På svensk sida är vi mycket nöjda med framstegen på det här viktiga området.

I kampen mot terrorism har Europeiska rådet granskat arbetet med handlingsplanen från mars i år. Jag är särskilt nöjd med att vikten av internationellt samarbete och inte minst FN:s roll framhävs av Europeiska rådet för att både bekämpa terrorism och ta itu med dess grundläggande orsaker.

Jag vill också lyfta fram det initiativ som Sverige har tagit för att förenkla informationsutbytet mellan brottsbekämpande myndigheter. Ett mer effektivt informationsutbyte länderna emellan skulle underlätta kampen mot gränsöverskridande brottslighet. Förslaget uppmärksammas nu i slutsatserna.

Januari 2007 bekräftas som måldatum för Rumäniens och Bulgariens EU-medlemskap. Vi är mycket nöjda med att anslutningsförhandlingarna med Bulgarien nu har avslutats. Också Rumänien gör viktiga framsteg, och siktet är inställt på att anslutningsfördrag ska undertecknas med båda länderna i början av 2005.

Europeiska rådet uppmärksammar det pågående reformarbetet i Turkiet. Från svensk sida anser vi att medlemskapsförhandlingar med Turkiet ska inledas så snart Köpenhamnskriterierna är uppfyllda. Jag är nöjd med att Europeiska rådet har fastslagit den principen.

Jag välkomnar att Kroatien nu har fått status som kandidatland. Förhandlingarna om EU-medlemskap ska inledas i början av 2005. Ett viktigt element är Kroatiens samarbete med krigsförbrytartribunalen i Haag. Det här lyfts fram i Europeiska rådets slutsatser.

Vad gäller Lissabonprocessen konstaterar jag med tillfredsställelse det genomslag som miljöfrågorna får i Europeiska rådets slutsatser.

Jag vill också peka på att stöd nu ges för inrättande av ett europeiskt institut för jämställdhetsfrågor. Det är något som Sverige har drivit i många år. Vi är givetvis nöjda med att kommissionen ska utarbeta ett konkret förslag för ett sådant institut.

Som brukligt har Europeiska rådet gått igenom flera viktiga internationella frågor. Genomförandet av EU:s säkerhetsstrategi är en viktig punkt. Arbetet har hittills fokuserats på ett effektivt multilateralt samarbete, kampen mot terrorism samt utvecklingen i Bosnien och Mellanöstern. Det svenska initiativet till att stärka den internationella rättsordningen kommer att prioriteras.

I fråga om Ryssland understryks i slutsatserna betydelsen av att Ryssland undertecknar partnerskaps- och samarbetsavtalen med de nya medlemsländerna i unionen.

Jag välkomnar också att miljöfrågorna, både Kyotoprotokollet och miljön i Östersjön, särskilt lyfts fram.

Situationen i Afrika, i synnerhet i Sudan, uppmärksammas. Det är något som Sverige aktivt verkat för.

En handlingsplan för EU:s agerande gentemot Irak antogs, liksom slutsatser avseende Mellanöstern och Serbien.

Anf. 2 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Det var en väldigt viktig slutsignal i den match som också skedde i går. Jag vill här i dag lyfta fram en speciell effekt av det

nya fördraget, nämligen att det är ett genombrott för folkvalda parlament i Europa.

Det började med konventet där det var folkvalda från Europaparlamentet och nationella parlament som samlades och under ett år utformade ett förslag till en ny författning. Det fortsatte med att Europaparlamentet har fått ett väsentligt ökat inflytande i det här fördraget. Europaparlamentet är folkvalt även om det naturligtvis finns brister. Det tredje är att nationella parlament, vi som sitter här och i alla andra nationella parlament, får en betydligt större roll och viktiga definierade uppgifter i det nya fördraget. Vi ska i förväg kontrollera den lagstiftning som föreslås av den europeiska kommissionen.

Sammantaget innebär detta inte alls att man flyttar makt till Bryssel, utan tvärtom att man flyttar makt från diplomater, byråkrater och regeringar till folkvalda parlament, Europaparlamentet och nationella parlament. Detta är väldigt viktigt, och jag vill understryka det.

Jag tycker att riksdagen har lyckats att behandla den här frågan på ett väldigt bra sätt. Nu talar jag lite i egen sak eftersom jag sitter i EU-nämnden. Vi har lyckats att fånga diskussioner om detaljerna utan att tappa helhetsperspektivet. När man ska ställa helheten mot avslag har det perspektivet hela tiden också funnits med. Det har gjort att riksdagen i stort sett från början, med undantag för två partier, har lyckats behålla helhetsperspektivet. Inom parentes har dessa två partier också fått något viktigt i fördraget, nämligen utträdesparagrafen. Och det är ju mer än vad som till och med finns i Sveriges grundlag, herr talman.

Min fråga till utrikesministern är egentligen en större och mer akut fråga. Nu har vi det här fördraget. Nu har vi Europatanken som återspeglas i fördraget, inte minst i de värderingar som beskrivs i inledningen. Hur ska vi förvalta det här resultatet? Hur ska vi kommunicera det här resultatet till våra väljare, till medborgarna, i Sverige och andra europeiska länder? Hur ska vi göra?

Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag vill också passa på att säga att jag tycker att samarbetet mellan regeringen och riksdagen via framför allt EU-nämnden har fungerat oerhört väl. Det har givit ett bra stöd till regeringen i förhandlingsarbetet att ha en nära och öppen diskussion och ett mandat som hela tiden är hanterbart. Det har varit viktigt för att kunna spela en aktiv och ibland avgörande roll i de här förhandlingarna. Jag vill passa på att tacka EU-nämnden för ett mycket gott samarbete.

Jag tycker att det är en viktig fråga som Carl B Hamilton ställer. Hur förvaltar vi nu detta resultat? Min syn på det nya fördraget är att det gör det möjligt att över huvud taget beskriva vad EU är och hur EU fungerar. Därför finns det nu en möjlighet att, med utgångspunkt i det nya fördraget och dess större begriplighet, föra ut det som vi i princip naturligtvis borde ha gjort redan för tio år sedan, nämligen vad EU är och hur det fungerar. Då kan man också förstå lite bättre vad skälet till att vi är med i EU egentligen är och vad det innebär för våra möjligheter i Sverige och för medborgarna i Sverige. Det handlar om att utveckla våra förutsättningar för ett gott liv och arbeta vidare på ett bra samhälle med väl fungerande sociala system, en ekonomi som är i tillväxt och en arbetslöshet som kan hållas i schack. Det finns samband mellan de problem som vi

upplever i vårt dagliga liv här i Sverige och de möjligheter som samarbetet i EU ger, men vi har inte lyckats att fullt ut förmedla det. Det tror jag bland annat har att göra med att EU har varit obegripligt för många människor.

Jag, som ändå är insatt, har haft svårt att förklara vad dessa tre pelare är för någonting, hur beslutsbefogenheterna ser ut och var makten ligger i olika avseenden. Med det nya fördraget ges vi en chans att beskriva detta på ett fungerande sätt och kanske även få ett engagemang i EU-arbetet.

Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja komplettera det som utrikesministern sade. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi i Sveriges riksdag och andra som är opinionsbildare i Sverige söker konflikter på detta område. Det låter kanske lite obehagligt. Folk gillar inte konflikter. Men konflikterna skapar intresse, och det kanske också gör att medborgare och väljare bättre förstår varför det är viktigt att sätta sig in i och delta i Europafrågorna. Om konflikten landar fel kan det få konsekvenser för mig.

Varför ser folk på de här EM-matcherna på TV? Jo, därför att det är hårda och effektiva matcher. Vi älskar Zlatans klackspark. Den är elegant, och den avgör matchen. Vi måste få in momentet att det är en kamp där utgången betyder någonting. Jag tror att Socialdemokraterna och andra partier, inklusive mitt eget, måste diskutera mera i konflikttermer.

Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska kommentera det. Jag tycker ju inte att konflikter i sig är något eftersträvansvärt, men jag kan hålla med om att det är i konflikten som det tydliggörs vilka olika värderingar och önskemål som finns. I den meningen kan jag väl hålla med Carl B Hamilton.

Anf. 6 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Jag tackar för den intressanta informationen. Euratom är en av EU:s ursprungliga beståndsdelar, och dess syfte är att främja kärnkraft genom en gemensam marknad för uranförsörjning i reaktorer och delar av reaktorer. Organisationen har också uppgifter rörande kärnsäkerhet och forskning.

Euratom har ett förlegat mandat och arbetssätt. Det omfattas inte av samma budgetkontroll och insyn från parlamentet som andra EU-institutioner. Euratom behöver reformeras eller avskaffas. Tyskland och Österrike har föreslagit en särskild regeringskonferens för att uppdatera Euratomfördraget, som inte har ändrats sedan bildandet 1957. Senare har Irland stött det förslaget, och jag undrar hur Sverige har gjort.

Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Också Sverige har stött detta förslag och anser att det här fördraget behöver omförhandlas. Det är föråldrat och tar inte hänsyn till dagens situation, så vi ser fram emot en omförhandling.

Anf. 8 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Euratom har nyligen också gett lån till Rumänien för att färdigställa en gammal dålig reaktor. Det finns många länder som precis som de som har lagt fram förslaget inte gillar kärnkraft. Om man inte gör om det här fördraget är det naturligtvis risk för att man får en baksmälla när olika länder ska rösta om det här fördraget. Jag är därför glad för att Sverige har stött förslaget.

Anf. 9 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Vi vill uttrycka vår stora tillfredsställelse med att vi nu har fått ett fördrag som ligger på bordet för ratificering. Vi från Kristdemokraterna har naturligtvis arbetat för en del frågor där vi skulle ha velat se ett lite annorlunda utfall, bland annat vad gäller inskrivandet av de kristna värdenas betydelse för unionens uppstartning och för utvecklingen av dess arbete så här långt. Vi hade gärna velat få med detta. Nu finns det inte med lika direkt som vi önskar, men det finns ändå där. Vi skulle också ha velat se en kommission med en ledamot för varje land, och vi hade en annan uppfattning i vad gäller den valde ordföranden för rådet.

Men Kristdemokraterna är nu mycket nöjda och mycket glada över att det finns ett förslag till konstitution som nu ska gå vidare för bearbetning. Vi hoppas att ratifikationen ska löpa även i de länder där vi har en folkomröstning.

Jag vill särskilt uttrycka ett tack för det samarbete som vi har haft under den här processen och för att utrikesministern på ett fördelaktigt sätt har arbetat med sakfrågorna utan att söka konflikter. Vi har från oppositionen och i synnerhet från vårt parti känt att vi har haft en god dialog, och vi vill framföra ett tack för den.

Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag vill bara säga till Holger Gustafsson att det i de här förhandlingarna har varit mycket tydligt att det har funnits många viljor. De har funnits när vi i Sverige tagit ställning till våra positioner, och de har naturligtvis funnits i själva regeringskonferensen mellan de olika länderna. Alla har inte fått allting, och det är innebörden av att kompromissa. Det är med tillfredsställelse jag kan se att vi inom Sverige hade möjlighet att ändå finna lösningar som vi kunde enas om, även om de innebar att man inte fick alla sina önskemål tillgodosedda. Samma anda präglade på slutet också regeringkonferensen, och därigenom har vi fått ett nytt fördrag.

Anf. 11 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack så mycket, utrikesministern, för föredragningen. Lovorden är många här, men de har kanske inte varit så svåra att förtjäna eftersom Sverige såvitt jag vet väl inte hade några konkreta åsikter utan hade strategin att acceptera allt. Då är det lätt att stå här och lovorda.

Jag har några frågor. Den första gäller EU-kommissionen, där Sverige nu har gått med på att inte alla länder i EU efter 2014 kommer att ha en egen kommissionär med rösträtt. Argumentet för att acceptera det är att man har fått in en till intet förpliktande artikel, där det bara står att kommissionen ska ägna särskild uppmärksamhet åt de medlemsstater som inte har en egen kommissionär.

Hur går detta ihop med tanken om att kommissionen ska vara oberoende av medlemsstaterna och inte får ta några instruktioner från medlemsstaterna? Jag ser en klar konflikt i detta, och jag tycker samtidigt att det är synd att Sverige inte kunde stödja de små länder i EU som slogs under den sista veckan för att behålla en kommissionär med rösträtt efter 2014.

Den andra frågan gäller hur mycket mer makt vi har fått. Utrikesministern sade att det inte var så mycket, men vi har fått en EU-president, utrikesminister och skarpa skrivningar om att vi ska ha gemensamt försvaret, att idrottspolitik ska lyftas upp på EU-nivå, att turism och energipolitik ligger kvar på EU-nivå och så vidare. Det är ganska många frågor som nu lyfts över på EU-nivå, och i betraktande av det senaste EU-parlamentsvalet är det märkligt att Sverige inte har försökt dämpa maktoverföringen från Stockholm till Bryssel mer än vad vi har gjort.

Det ger också reaktionen att vi borde ha en folkomröstning i Sverige kring de här förändringarna, för detta är ju inte det EU som vi hade för tio år sedan. Vi vet att flera medlemsstater kommer att ha folkomröstning, och jag hoppas därför att även Sverige kommer att ha detta. Anledningen till att vissa medlemsstater har folkomröstning är just att det är fråga om stora förändringar av EU, och man vill ha en legitimitet bland befolkningen. Jag hoppas, utrikesministern, att också Sverige vill ha det. Jag vill ha en kommentar till detta.

Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det var mycket på en gång, och jag får försöka att besvara de olika frågorna. Skälet till att vi inte under de senaste veckorna har haft svårigheter att få gehör för våra åsikter, önskemål och krav är naturligtvis att vi har lyckats få igenom dem på ett tidigare stadium av förhandlingarna, bland annat mot bakgrund av att Sverige genom överläggningar i EU-nämnden har kunnat skaffa sig en tydlig position och därigenom på ett tidigt stadium varit mycket konkret och samarbetsvilligt när det gällt att hitta lösningar som tillgodoser våra krav. Jag tycker att det har visat på en framgång för Sveriges sätt att hantera de här frågorna att vi inte har haft kvarstående frågor i slutet av förhandlingarna.

När det gäller kommissionen, som minskar 2014, är det inte fråga om till intet förpliktande deklARATIONER utan det framgår tydligt att kommissionen ska säkerställa att de länder som inte har en kommissionär vid den tidpunkten får insyn och information och att man genom organisatoriska åtgärder säkerställer deras möjligheter att ha ett inflytande. I praktiken handlar det om möjligheter att få höga tjänster i kommissionen.

Vad gäller att det blir stora förändringar och att det är fråga om ett annat EU än för tio år sedan vill jag säga: Ja, verkligen – det är ett annat EU än för tio år sedan. Med 25 medlemmar är EU en annan organisation, och det är just det som är bakgrunden till att det behövs ett nytt fördrag, som gör det möjligt för EU att fungera. Det innebär inte att det har lyfts in nya saker i EU. Det är ett felaktigt påstående. Vi har fått ökade möjligheter att arbeta med frågor som till exempel för Sverige är oerhört väsentliga, nämligen det som jag tog upp om att bekämpa skadeverkningar av alkoholbruk, en konsekvens av de regler som gäller för den inre marknaden. Det är oerhört viktigt att EU kan ägna sig åt den frågan.

EU får större möjligheter att bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Det är någonting som jag tror att människor kräver. Men vi har inte överlämnat mera makt till överstatligheten utan vi har tydliggjort vad de olika organen har att besluta om, och vi har öppnat möjligheter för ett effektivare beslutsfattande genom att föra in möjligheten till kvalificerad majoritet. Det är inte förändringar som kräver folkomröstning. Det krävdes folkomröstning när vi tog det stora klivet in i EU. Nu är vi bara inne på att reformera det och göra det bättre fungerande.

Anf. 13 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Argumentet var inga nya frågor, men asyl- och flyktingpolitiken innebär faktiskt nu ett överstatligt beslutsfattande. Du kan alltså inte säga att det inte blir några förändringar som ger Bryssel mer inflytande. Det är en felaktig slutsats utifrån detta fördrag. Om fördraget nu är så bra och du är så övertygad om detta tillsammans med Carl B Hamilton och Holger Gustafsson, låt då svenska folket få en folkomröstning. Vad är du rädd för? Om det nu är så enkelt att förklara vad det nya EU innebär, förklara det då för svenska folket och övertyga mig och andra om att det är så fantastiskt!

I ditt inledande inlägg nämnde du inte med ett ord miljöpolitiken och vilka frågor som Sverige har drivit. Det är till exempel fortfarande så att vi inte får någon miljögaranti i de nya EU-fördragen, det vill säga rätt för ett land att gå före och ställa hårdare miljökrav än de som EU bestämmer. Det finns fortfarande väldigt mycket att göra på denna punkt.

När det gäller kommissionen nämndes bara att man får insyn, men insyn i kommissionen är inte samma sak som att ha en egen kommissionär, som kan lägga fram förslag och driva på en utveckling som gynnar Sverige.

Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! För att ta den sista frågan först: Nej, det är alldeles korrekt att insyn inte är samma sak som inflytande och att ha del i beslutanderätten, men det var precis den avvägningen som man gjorde när man bestämde sig för att en mindre kommission också var till fördel för de mindre länderna. Det var vårt ställningstagande i Sverige. Den jämlika rotationen innebär att även de små länderna kan få en mycket tung kommissionsportfölj, vilket icke är möjligt i dagens läge. Då lägger alltid de stora länderna beslag på de stora, tunga portföljerna och de små får mindre betydelsefulla.

Genom detta system garanterar vi att alla länder oberoende av storlek under någon period har möjlighet att ha det största inflytandet. Det tycker jag är mycket demokratiskt, och det ökar dessutom effektiviteten.

Miljön har fått en bättre ställning än tidigare genom det nya fördraget. Vi hade önskat att det hade kunnat gå ännu längre, men vi måste ändå konstatera att det är en klar förbättring vad gäller att ta hänsyn till miljön i samband med att vi utvecklar ekonomi och annat gemensamt i EU.

När det gäller asyl- och flyktingpolitik är det inte fråga om ökad överstatlighet. Det handlar om att ett samarbete mellan våra länder också måste gälla detta viktiga område, så att vi lever upp till de önskemål vi har att kunna möta människor som flyr från krig och förföljelser på ett likartat sätt i hela EU.

Anf. 15 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Herr talman! Jag har också lite frågor när det gäller miljön. Här i riksdagen beslutade vi att Sveriges linje skulle vara att vi skulle försöka driva frågan om ett miljöprotokoll. Det är ett förslag som kommissionär Margot Wallström har försökt initiera. Jag har inte hört så mycket om det. Jag hoppas att utrikesministern har drivit det, för det är en viktig markering att få med miljöprotokollet som en bilaga.

Sedan vill jag också fråga om antalet kommissionärer. Det har varit en stor och viktig fråga. Sveriges linje har varit att det ska vara en kommissionär per medlemsland. Sedan har det diskuterats om det ska vara 18 efter 2014 eller om det ska vara två tredjedelar av antalet medlemsländer, vilket tydligen har blivit slutresultatet.

Först och främst tycker jag att det är konstigt att man diskuterar hur många kommissionärer man ska ha 2014. Det är lite tidigt att göra det. Jag hoppas att politikerna i framtiden också får lite att bestämma om.

Sedan är det så som utrikesministern sade, att det kanske är fler länder som ansluter sig till EU – Bulgarien, Rumänien och Kroatien har inlett medlemsförhandlingar. Då undrar jag om de också kommer att få en kommissionär eller om man kommer att begränsa antalet till 25, som är antalet medlemsländer i dag.

Anf. 16 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Först när det gäller miljöprotokollet: Det var ett svenskt önskemål att miljöprotokollet skulle göras till en bilaga. Det var ett mycket stort arbete Margot Wallström lade ned på att över huvud taget få fram detta protokoll och få en enighet i kommissionen kring att ha det. Hade vi kunnat få det som en bilaga så hade vi tyckt att det var oerhört värdefullt. Vi drev den frågan tills vi insåg att vi inte hade tillräckligt gehör för det. Då var vi tvungna att släppa den, tyvärr.

När det gäller frågan om en kommissionär per land och minskningen som det är sagt ska genomföras 2014 tycker Sven-Erik Sjöstrand att det är för tidigt. Men utgångspunkten är att vi nu har tagit ställning till att vi tror att det är en bra lösning att ha en mindre kommission. Egentligen borde den tillämpas så snart det över huvud taget är möjligt. Så fort fördraget träder i kraft borde den förändringen göras. Här har vi dock enats om att hellre sätta ett datum längre fram, så att alla vet när förändringen ska kunna genomföras.

Jag uppfattade inte frågan om de nya länderna och begränsningen till 25. Det finns alltså ingen begränsning till 25 medlemsstater utan vi får se hur EU växer. Det är två länder som är på gång och ett tredje är snart färdigt att börja förhandla. Turkiet finns där också, som en möjlighet att börja förhandla. Vi vet inte var gränsen går. Någon gräns för EU:s storlek vad gäller antalet medlemsländer finns inte.

Anf. 17 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Herr talman! Tack för svaret, utrikesministern. Naturligtvis finns det ingen gräns för EU. Fler kan gå med som medlemmar. Det jag menar är: Om till exempel Rumänien och Bulgarien går med i EU, kommer de då att få en kommissionär? Kommer antalet kommissionärer att växa fram till 2014? Det är ju också relaterat till hur många kommissionärer vi har efter 2014.

Jag delar Miljöpartiets och Ulf Holms oro för att vi kommer att få se en maktförskjutning. Jag kommer inte att ställa frågor kring det, men det är viktigt att vi gör en analys av det när vi får se det färdiga fördraget.

Jag vill avsluta med att fråga kring EU-parlamentet. Jag tror inte att utrikesministern har berättat hur många platser det kommer att bli i EU-parlamentet och om det finns chans att Sverige får fler platser där efter 2009.

Anf. 18 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Nu förstår jag frågan om kommissionärer. Det var skälet till att vi bytte från att ange att det skulle vara 18 kommissionärer till att i stället säga två tredjedelar av antalet medlemsländer. När EU växer bör naturligtvis också det kunna påverka kommissionens storlek. Det var därför det i slutändan blev två tredjedelar.

Som jag sade i mitt inledningsanförande beslutades det att antalet platser i Europaparlamentet ska höjas till 750 och att det minsta antal platser ett land ska ha är 6. Ett maximalt antal har också satts upp. Med den proportionalitet som ska finnas i fördelningen måste man nu räkna om de olika platserna för länderna. Det finns naturligtvis en möjlighet för oss att bevaka våra intressen och se om vi inte kan få ytterligare en plats i Europaparlamentet.

Anf. 19 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den fråga som Europas väljare, inte minst här i Sverige, kommer att ställa i dag är naturligtvis om det EU vi nu får är effektivare och kommer att bli bättre på att leverera resultat, särskilt i ljuset av att EU-skeptiska partier har gått framåt. Vi vet att det finns ett ifrågasättande i det, och det är en oerhört viktig aspekt. Jag tror att det entydigt kommer att växa fram en känsla av att det som kommer här är det svar som många har efterfrågat, som ska lägga grunden till ett effektivare EU än det vi har haft.

Det visar också att hela det upplägg som har föregått detta fördrag, med ett konvent som har arbetat nogsamt och under lång tid, öppet och brett på ett sätt som har inbjudit till debatt, har varit framgångsrikt och lagt en god grund. Vi påminns än en gång om att det har varit mer framgångsrikt än när statschefer och regeringschefer stänger in sig och på slutet ska tillföra några små element. Det som möjligen inte är riktigt lika bra är det som på slutet har kommit in, som en del små skönhetsfläckar som trots allt tynger slutresultatet något.

Sverige har haft en märklig sits i detta. Det har åskådliggjorts av att regeringen, i den fråga som nu inte löstes, sade sig vara villig att rösta på alla som kandiderade till positionen som ordförande för kommande kommission. Den har egentligen inte drivit några tydliga uppfattningar.

Den kritik vi framför mot hur socialdemokratin betraktar hela EU-projektet som eget inre arbete, vilket jag tror är särskilt farligt i ljuset av det valresultat vi har fått, besannas en dag som denna. Det blir att utrikesministern nämner det som passar och annat nämns inte alls.

Vi ser alla att det har varit stora diskussioner om stabilitetspakten på ett sätt som är mycket oroande, som borde ha haft svenskt stöd men har saknat det. Här har funnits frågor och initiativ om hur små länder ska förhålla sig till stora, i en blandning av oro för en vald ordförande, för

hur stor kommissionen ska vara och hur rösträttsreglerna utformades. Det är möjligt att man har landat rätt; jag är inte alldeles säker på det. Men det är väldigt tydligt att Sverige inte har varit med och diskuterat. Det väcker frågor, kanske för oss alla men framför allt för Socialdemokraterna. Den som inte vet vart man vill har också väldigt svårt att påverka.

Anf. 20 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag beklagar om Fredrik Reinfeldt känner det som om han inte har varit med i diskussionerna om alla de väsentliga frågorna och också de mindre väsentliga i framväxandet av detta fördrag. Jag kan försäkra Fredrik Reinfeldt att Sverige har varit med. Jag vill också påstå att Sveriges parlament, riksdagen, också har varit med framför allt genom EU-nämndens medverkan men också ibland riksdagen i större samling. Jag beklagar att Fredrik Reinfeldt tydligen inte har varit med i de sammanhängen.

Jag vet inte vad Fredrik Reinfeldt syftar på att jag inte nämnt som inte passar att nämna. Jag tycker att jag har nämnt det som jag bedömer som de väsentligaste resultaten. Det finns naturligtvis inte möjlighet för mig att i detalj redovisa allt.

Det som Fredrik Reinfeldt sade inledningsvis är väsentligt, nämligen om det blir möjligt för EU att leverera mer av det som medborgarna vill ha. Svaret på det är att det varit ambitionen med de förändringar som sker av EU:s organisation och beslutandeformer. Genom införandet av möjligheten till kvalificerade majoritetsbeslut är det möjligt att inte låta den som vill minst och är långsammast avgöra vad man vill åstadkomma. Det tror jag kommer att ha avgörande betydelse för till exempel bekämpandet av den gränsöverskridande brottsligheten.

Anf. 21 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tror att det finns en risk att Socialdemokraterna tror att det går att ersätta bredd i förankring i parlamentet, och att det faktum att många kan uppträda som statsråd för en majoritet här i riksdagen, med samtal med EU-nämnden i slutet av förhandlingar. Jag har hört att detta har varit mycket bra, och det har vi även hört berömmas tidigare. Men det är inte samma sak, Laila Freivalds, som att vara på plats och i slutet av förhandlingar kunna vara med och påverka.

Laila Freivalds nämnde vad som varit viktigt från hennes utgångspunkter. Jag hävdar dock att det som hände kring stabilitetspakten, diskussioner om små länders roll, den så kallade passerellen, ett skojigt ord som vi lärt oss – det vill säga det som jag tyckte var så bra grund för det konstitutionella fördraget, nämligen att EU inte är något annat än vad medlemsstaterna ger det möjlighet att vara – tyvärr ger Europeiska rådet möjligheter att med kvalificerad majoritet förflytta staket något, och det finns inslag kvar av detta även efter i natt.

Mycket av detta hörde jag inte utrikesministern ta upp. Jag tror att det blir viktigt för hur svenska folket kommer att uppfatta och uppskatta det fördrag som nu trots allt är i hamn, vilket naturligtvis är det viktigaste.

Anf. 22 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag vet inte vad Fredrik Reinfeldt menar med att inte ha funnits på plats, inte ha varit med och påverkat beslutet. Fredrik Rein-

feldt har inte varit på plats på slutet. Han har inte personligen varit med och påverkat, men hans parti har i allra högsta grad varit med under hela processen – inte minst i slutet av den. Om vi tar de senaste dagarna, när förhandlingarna gått in på sitt yttersta, när man hela tiden måste vara säker på att bevaka att det inte händer något som strider mot svenska intressen och det vi uppnått under många månaders arbete, ser vi att även Fredrik Reinfeldts parti varit närvarande i allra högsta grad.

Jag beklagar verkligen att Fredrik Reinfeldt tydligen befinner sig i en situation där han på något sätt känner sig utesluten. Vi kanske borde diskutera närmare på vilket sätt Moderaternas ledare ska bli mer involverad i vårt dagliga arbete.

Anf. 23 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Ett sätt vore kanske att byta regering och låta andra få ta ansvar för Sveriges roll i Europa.

Jag tycker att det här är en olycklig ordväxling. Det vi märker i mediekommentarer och annat är att Sverige låtit Storbritannien, Nederländerna och i vissa fall Finland vara mycket pådrivande. Det har framkommit de senaste dagarna, och vi har från vår sida haft en känsla av att regeringen flutit med och inte valt att ta en del strider. I synen på kommissionsordförande har det varit extra tydligt att man inte velat sätta ned foten. Vi är kritiska, eftersom vi vill se ett mer aktivt och tydligt Sverige.

Jag vill också se en mer engagerad och trovärdig debatt, och jag måste faktiskt ge Ulf Holm rätt. I asyl- och migrationsfrågor har vi redan i dag överstatlighet. Kan vi då inte säga det? Kan vi inte säga att vi med stor öppenhet fattar beslut tillsammans för att kunna göra saker och ting bättre än om varje enskilt land skulle agera ensamt? Det betyder att vi har bindande procedurer för en del beslut.

Jag har en känsla av att regeringen kapslar in konflikter och inte vill ha öppna och trovärdiga debatter. Detta skadar EU-frågorna. Ett av resultaten är att framför allt regeringspartiet lidit svidande nederlag de två senaste gångerna man mött väljarna.

Också jag är glad över att vi fått ett nytt fördrag, att EU ska kunna leverera och att vi får en beslutsförmåga vad gäller områden kring säkerhet och trygghet mot brott. Men jag kan också konstatera att passereller, förklaringar och nationella nödbromsar gör att det här fördraget trots allt inte är helt överblickbart, och vi kommer nog även framdeles att få se en del fördragsöversyner.

Det vore mig förmätet att rätta utrikesministern, men i föredragningen talades det om att vi fortfarande har enhällighet på områden som rör utbildning, det sociala området och hälsoområdet. Det är självklart så att vi har absolut, nationell kompetens på de områdena. Det utrikesministern syftade på var att man nu tillsammans med Frankrike låtit EU bli mer protektionistiskt när det gäller handelsavtal med tredjeland, där man kräver enhällighet i beslut som handlar om just utbildning, det sociala området och hälsofrågor. Det är något som vi kritiserar. Vi tycker att EU ska vara öppet och inte gå en protektionistisk väg. Här har vi alltså en helt annan uppfattning än regeringen, och vi beklagar att det blev så i fördraget.

Anf. 24 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Till skillnad från Fredrik Reinfeldt har ju Gunilla Carlsson under lång tid varit närvarande och aktiv i de pågående förhandlingarna. Därför blir jag lite förvånad när hon kan säga att vi låtit andra vara pådrivande och bara flutit med på slutet.

Eftersom Gunilla Carlsson varit med och bestämt vilket mandat regeringen skulle ha i förhandlingarna och när vi inte uppnått det som varit vårt behov och ansett att frågan varit avslutad har vi naturligtvis inte drivit den vidare. Det har inte heller EU-nämnden eller Gunilla Carlsson tyckt att vi skulle göra. Här gällde det i stället att driva förhandlingar på ett sådant sätt att de till slut kunde landa i en överenskommelse.

Det är något egendomligt som håller på att ske när man målar upp en bild som om Sverige skulle lagt sig på slutet. Tvärtom har de länder som på slutet fortfarande hade frågor utestående, och där de i de tidigare överläggningarna inte lyckats få gehör för sina synpunkter, naturligtvis varit tvungna att ända till slutet försöka uppnå någonting. Men resultatet har givetvis varit mycket begränsat, eftersom man inte kan ändra på väsentliga saker i slutet när alla andra varit med och kompromissat och jämkat ihop det hela.

Jag vill protestera mot den bild som Gunilla Carlsson försöker måla upp av hur förhandlingssituationen varit, särskilt som hon själv så aktivt deltagit i att lägga grunden för regeringens agerande.

Anf. 25 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Det stämmer att vi haft väldigt bra förhandlingsdiskussioner. Jag konstaterar bara det som är den gängse bilden i Europa, att andra länder driver på. När vi själva de senaste dagarna diskuterat en nationell nödbroms för socialt skydd för migrerande arbetstagare är det Storbritannien som drivit den frågan medan Sverige passat. När Holland tagit strid för att stabilitetspakten måste vara trovärdig och långsiktig, den stabilitetspakt som också Sverige omfattas av, har utrikesministern sagt att den frågan driver Holland.

Vi har inte varit med och gett stöd till dem som tagit initiativ till viktiga ställningstaganden som också berör vårt land. Det är det som jag kritiserar. Jag anser att man här skulle varit mer pådrivande, men regeringen har inte riktigt vetat vad den vill. Därför har vi – också, antar jag, i den stora viljan att nå ett slutfördrag – valt att passa i en del frågor. Det här handlar inte om att söka en onödig konflikt, utan om att i kammaren beskriva hur arbetet gått till, och att vi är olika partier som har olika uppfattningar om hur det arbetet skulle ha bedrivits. En annan regering hade kanske haft ett något annorlunda förhandlingsupplägg och tagit strid i en del andra frågor.

Anf. 26 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Gunilla Carlsson vet att stabilitetspakten diskuterats under väldigt lång tid av finansministrarna. Sverige har där haft en mycket bestämd uppfattning och lyckats uppnå att man blivit enig om en viss ordning i det hela.

Att Nederländerna sedan inte kan acceptera det som de andra kommit fram till utan fortfarande har vissa krav kvar tycker jag inte på något sätt visar att de haft möjlighet att uppnå någonting mer än vi i de överlägg-

ningar, förhandlingar, beslut och kompromissanden som man kommit fram till.

När det gäller Englands behov, deras röda linje att skydda skattereglerna, har de i slutändan fått något som vi stridit emot. Det har varit en av de saker som vi under dessa dagar ägnat tid åt, nämligen att försöka övertyga England om att vi faktiskt vill effektivisera arbetet när det gäller bekämpandet av brottsligheten, som var en av de frågor det gällde.

Men på vilket sätt skulle England ha varit mer aktivt, eller inte lagt sig platt, när det är vi som stridit för den effektiva utvecklingen av EU? Det är en mycket egendomligt bild som Gunilla Carlsson målar upp, och den är inte riktigt hederlig.

Anf. 27 LENA EK (c):

Herr talman! För att EU ska bli tydligare och mer demokratiskt accepterat är det viktigt att EU blir smalare men vassare, det vill säga blir duktigare på kärnfrågorna och de stora gränsöverskridande frågorna men också lyfter tillbaka det som bättre behandlas i parlamentet.

Jag kan se att förslaget är delvis bra. Men det återstår väldigt mycket att göra till exempel när det gäller utrikespolitik och miljöfrågor. Jag uppskattar också diskussionen om Lissabonprocesserna, och ett europeiskt institut för jämställdhetsfrågor kommer alldeles självklart att göra stor nytta.

Jag har två frågor. Det gäller synen på Turkiet, Turkiets inträde och förhandlingsstarten. För den internationella säkerheten vore det oerhört bra om Turkiet fick ett datum och om vi ansträngde oss mer för att driva på frågan om Turkiets inträde i EU.

Jag skulle också vilja att utrikesministern utvecklar frågan om att ”stärka den internationella rättsordningen” och beskriver lite grann vad det står för.

Anf. 28 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! När det gäller Turkiet kommer det att ske en avrapportering från kommissionen under hösten om hur långt Turkiet har kommit i sitt reformarbete. Kravet från EU är att man ska uppfylla det som kallas Köpenhamnskriterierna. Det får vi ta ställning till i det decembermöte som är aviserat. Vi får där göra bedömningen hur läget är med Turkiet och då ta ställning till om det är möjligt att fastställa ett datum för inledande av medlemsförhandlingar.

Jag hoppas verkligen att vi kommer att kunna göra det. Jag tror också att det är oerhört värdefullt att kunna utveckla vidare samarbetet med Turkiet med sikte på ett medlemskap. Men det är helt och hållet Turkiets egen förmåga att anpassa sig till EU:s krav som får vara avgörande när vi kan inleda förhandlingarna.

När det gäller att stärka den internationella rättsordningen är det en fråga som sammanhänger med den utveckling vi har i världen. Världen är lite mer komplicerad när det gäller hantering av våld och konflikter. I dag är det inte bara fråga om att det är krig mellan stater. I dag har vi också en terrorism som är gränsöverskridande. Den är inte knuten direkt till en stat, utan det är andra typer av organisationer som står för ett våld som kan vara mycket omfattande.

Hur vi hanterar och bekämpar detta är naturligtvis av avgörande betydelse. Från svensk sida anser vi att det är viktigt att den kamp, det krig, eller vad vi vill kalla det, som vi för mot terrorismen sker inom ramen för ett regelverk som vi alla är överens om. Det handlar alltså om en utveckling av folkrätten, förtydligande av de konventioner som finns i dag med en anpassning till den nya situationen.

Anf. 29 LENA EK (c):

Herr talman! Vi såg när de forna diktaturena Spanien, Grekland och Portugal införlivades i EU att själva införlivandeprocessen betyder oerhört mycket för utvecklandet av de demokratiska institutionerna och de mänskliga rättigheterna i de länderna.

På samma sätt är det många MR-organisationer i Turkiet som påpekar att just själva förhandlingsarbetet kommer att hjälpa Turkiet väldigt mycket på den vägen medan konservativa grupper i parlamentet och vissa stater inom EU uppehåller sig vid att det är Turkiets egen förmåga i förhållande till Köpenhamnskriterierna som ska hanteras. Därmed försvårar man och fördröjer den här utvecklingen i Turkiet. Det är oerhört olyckligt.

När det gäller det som kallas att stärka den internationella rättsordningen kan vi konstatera att mycket gick hastigt till efter den 11 september. Man respekterade inte alltid de mänskliga rättigheter som en rättvis rättegång innebär.

Anf. 30 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det är en av de aspekter på frågeställningen att se över den internationella rättsordning som har aktualiserats. Men det finns också fler.

När det gäller Turkiet är det riktigt att själva förhandlandet har en avgörande betydelse för möjligheter för ett kandidatland att utveckla sig. Likadant är man inte färdig i alla avseenden den dag man blir medlem i EU. Även tiden från när beslutet om medlemskapet har fattats fram till själva inträdet är en oerhört viktig period och även därefter.

Det kan vi se på våra nya medlemsländer. De har gjort en fantastisk resa vad gäller att utveckla sina samhällen i demokratisk riktning. Men de har givetvis fortfarande en hel del att göra för att nå upp till de krav som de själva har ställt på standard.

Jag är inte riktigt säker på att jag håller med om att vi skulle försvåra på något vis för Turkiet. Det finns redan nu ett mycket utvecklat samarbete med Turkiet för att stödja Turkiet i dess egna strävanden att reformera sitt samhälle så att man når upp till den nivå som Köpenhamnskriterierna innebär. Det får inte innebära något försvårande. Ambitionen är den motsatta, nämligen att stötta Turkiet i det arbetet.

Anf. 31 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Det är en stor sak att vi nu har ett konstitutionellt fördrag som har att godkännas av medlemsländerna. Det innebär att vi är på väg att formulera samarbetsordningen för den europeiska kontinenten. Det är 25 stater i EU i dag. Bulgarien, Rumänien, Turkiet och Kroatien är på gång. Det finns även ytterligare länder med medlemskapsperspektiv.

Vi kan se framväxten av ett samarbetsmönster för praktiskt taget hela vår kontinent, kanske väster om Ryssland. Det är en stor sak att vi på det sättet kan förmå oss att komma överens mellan länder. Det gäller framför allt när vi betänker hur den europeiska kontinenten traditionellt har sett ut med krig och förtryck. Europa är den kontinent på jorden som har haft mest av både krig och förtryck.

Det sätt på vilket fördraget har tagits fram är också anmärkningsvärt. Folkvalda representanter för 28 länder har i ett konvent haft möjlighet att tillsammans under normala parlamentariska former diskutera och ta fram spelreglerna. Många av de deltagarna kom från länder som för en kort tid sedan var under förtryck. De hade ingen erfarenhet av samarbetet men bar med sig in idén om frihet och demokrati. En del av dem hade för övrigt betalat ett högt personligt pris för detta i form av att ha varit fångslade under diktaturen.

Det här sättet att ta fram det är ett anmärkningsvärt stort steg i Europas historia om vi betänker hur tidigare spelregler har bestämts i Europa från westfaliska freden och framåt. Det har inte precis varit folkligt förankrade processer. Jag tycker också att vi i Sveriges riksdag har anledning att fundera en smula. Vi har kanske mer än något annat parlament haft tydliga parlamentariska riktlinjer för hur vi vill se det.

I det arbete som det gemensamma konstitutions- och utrikesutskottet gjorde har vi i detalj efter detalj, i fråga efter fråga, i den svenska riksdagen – valda ombud för Sveriges folk, som det heter så högtidligt – gått igenom detta och givit våra riktlinjer. Nu har vi ett resultat som i stora delar överensstämmer med detta. Det finns undantag och frågor där vi har haft bakslag. Det har vi att behandla i Sveriges riksdag.

Jag tycker likväl att det på alla tre planen är anmärkningsvärt vilken stor sak detta ändå är.

Anf. 32 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Min enda kommentar är att det är ett nöje att lyssna på Göran Lenmarker ibland.

Anf. 33 ALF SVENSSON (kd):

Herr talman! Att riksdagen kan skiljas åt i år efter att beslut fattats om den europeiska utvidgningen tycker jag i varje fall för mitt vidkommande är det största jag har fått uppleva under mina många politiska år. Jag vill tacka för en redig och klar redovisning från utrikesministerns sida.

Det har här talats om hur vi ska föra ut detta till folket. Jag tror inte att det är svårt att få människor att förstå att 25 stater måste ha gemensamma regler. Om det inte hade varit en debatt om hur de skulle se ut tycker jag att man skulle ha kunnat anklaga regeringarna för tjänstefel.

Det är självklart att 25 regeringars åsikter inte kan vara trädde på ett snöre. All denna publicitet om att det krisar och kärvar är den mest naturliga sak i världen. Nu är det i hamn. Personligen, vad det nu kan betyda, känner i varje fall jag själv en mycket stor tacksamhet.

Det har sagts så här under valrörelsen många gånger: Säg nej till fördraget! Vi har väl då egentligen aldrig fått veta vad man skulle säga ja till. Det är ju en förutsättning att man då har något att säga ja till. Jag vet att "Säg nej till fördraget!" ofta har rymt någonting annat bakom som inte alls har haft med fördraget att göra. Man skulle också kunna säga,

herr talman, att debatten här i dag visar att den här församlingen, utan att ha läst fördragets slutprodukt, är väldigt kompetent att debattera. Därför kanske det inte är helt orimligt att det avgörs här i kammaren.

Utan att riva upp någon ny debatt kunde jag väl ändå få fråga om det fanns någon delegation, något land, som krävde nej till fördraget, som resolut sade: Vi vill inte ha med det här att göra. Att man hade olika åsikter och att alla inte kan vara nöjda med resultatet tycker jag är för väl.

Anf. 34 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Nej, tvärtom. Det var oerhört tydligt under den tid som jag har medverkat. Jag var med från början när regeringskonferensen startade i oktober. Det har varit oerhört tydligt att alla de 25 länderna – dessutom är ju Bulgarien, Rumänien och Turkiet med i diskussionerna – har varit inriktade på att vi måste få ett nytt fördrag. Det går naturligtvis längre tillbaka i tiden. Processen påbörjades ju egentligen redan för tio år sedan. Via Nicefördrag och konventet har insikten bara ökat hela tiden om nödvändigheten att få ett nytt fördrag. Det har med utvidgningen att göra. Om EU ska växa, om EU ska leva upp till de ambitioner man har att spela en roll för utvecklingen av våra samhällen och för ett bättre liv för våra medborgare måste vi göra någonting åt den komplicerade, tröga organisationen. Det fanns en stark vilja. Det är det som har lett till att man har kunnat kompromissa, även i frågor som har varit betydelsefulla i olika avseenden, till och med det som Gunilla Carlsson tar upp, England med deras *red lines*. Det är mycket viktiga saker. Även de har kompromissat. Skälet till det är att de också vill ha ett nytt fördrag.

Om man inte vill ha ett nytt fördrag betyder det att man egentligen inte vill ha EU. Man vill inte ha detta samarbete mellan Europas länder.

Anf. 35 ALF SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag har bara en kort kommentar. Det kan vara värdefullt att föra ut till svenska folket, till medborgarna, att alla regeringar i Europa ville ha en konstitution. Det blir lite märkligt om vi fortsättningsvis ska behöva höra: Säg nej till författningen!

Anf. 36 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Vi har nyligen avslutat ett val till EU-parlamentet. Vi har alla anledning att vara mycket bekymrade över det låga valdeltagandet. Det var inte lågt valdeltagande bara här i Sverige. Det är ett mönster som vi kan se i unionen sammantaget, tyvärr också att det i unionen sammantaget sjunker över tid.

Det är allvarligt när folkvalda församlingar brister i förankring och legitimitet. Tyvärr kan vi även se exempel här hemma hos oss att de folkvalda går i otakt med väljarna. Vi såg det till exempel när det gällde EMU-frågan. De folkvalda hade helt klart en annan uppfattning än väljarna och befolkningen. Då kunde vi täppa till det här glappet genom att utannonsera en folkomröstning.

Jag menar att regeringen har en genuin möjlighet att bryta det mönster som vi kan se i EU-frågor. Förutom att grundlagsförslaget i sig innebär sådana förändringar att det motiverar en folkomröstning, som tidigare har varit uppe i diskussionen i dag, vore det en möjlighet att se till att Sveriges riksdag och också regeringen går i takt med väljarna. Jag skulle

så innerligt gärna vilja höra regeringen ta det på allvar med legitimitet, förankring och lågt valdeltagande när det finns ett sådant enkelt verktyg att både skapa debatt och denna förankring.

Anf. 37 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag håller helt med om att vi har all anledning att ta på största allvar behovet av att involvera människor i Sveriges agerande i det europeiska samarbetet. Det är lika viktigt som det är att människor förstår varför vi har kommunfullmäktige, vad det är för frågor som beslutas där och på vilket sätt jag kan påverka min situation genom att agera politiskt på det lokala planet och att man förstår vad Sveriges riksdag har för betydelse och på vilket sätt man kan påverka den. Lika viktigt är det att det svenska folket har klart för sig hur man kan påverka det europeiska samarbetet i frågor som man själv tycker är viktiga. Där har vi ett stort gap. Det finns ett stort främlingskap. Man vet inte hur det fungerar. Man är inte engagerad på grund av att det känns för svårt och för avlägset. Där har vi naturligtvis en uppgift. Det politiska ledarskapet kräver att man tillhandahåller den information och de möjligheter som människor har rätt att kräva i ett demokratiskt samhälle. Det finns mycket att göra där. Jag ser däremot ingen som helst koppling till frågan om folkomröstning om den nya överenskommelsen.

Anf. 38 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Jag menar att kopplingen är mycket tydlig. Det man måste göra för att minska glappet mellan folkvalda och väljare och mellan hela EU-projektet och medlemsländernas befolkningar är ju att hitta metoder där man vänder på beslutsprocessen och det kommer någonting underifrån. Det kan man göra genom folkomröstningar.

Riksdagens utredningstjänst har gjort en analys där man har tittat på mediebilderna över EU-länderna och konstaterar att det är fyra medlemsländer där det är så gott som klart att det blir en folkomröstning. Därutöver är det tolv medlemsländer där riksdagens utredningstjänst säger att det är troligt att man har en folkomröstning. Det är alltså 16 länder som på allvar diskuterar folkomröstning, bland annat som ett verktyg att förankra den här processen.

Som Laila Freivalds också håller med om är det bekymmersamt med valdeltagandet. Det är också bekymmersamt med det svikande stöd som regeringspartiet hade i den här valrörelsen. Det får inte vara så att det är andra argument och andra bevekelsegrunder än genuin demokratisyn och genuin vilja att förankra och skapa legitimitet som styr hur vi hanterar frågor. Då är jag tillbaka till att folkomröstning vore ett mycket värdefullt instrument.

Anf. 39 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Min uppfattning är att det vore helt fel instrument. Dessutom vore det inte rätt att göra det mot bakgrund av den process vi har haft för att ta fram det här fördraget som nu alla olika länders nationella parlament ska ta ställning till. Det vore helt fel. Man kan inte ens tala om vilken fråga man ställer till folk. Vad är det man ska svara ja eller nej på?

Jag tycker att det är ganska uppenbart att de som vill ha folkomröstning om detta återigen vill ställa frågan: Ska vi vara med i EU eller inte?

Det har det svenska folket en gång i folkomröstning svarat på. Dessutom finns det ingenting i opinionsmätningar som tyder på att man skulle ha ändrat uppfattning i det avseendet.

Nej, låt oss gå vidare och använda betydligt bredare och ambitiösare metoder för att säkerställa att EU-samarbetet också blir en del av vårt demokratiska system!

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt glädjande att man nu har kommit i hamn och fått en överenskommelse. Det är dessutom väldigt bra det man har kommit fram till. Det här innebär stora förbättringar på många områden av hur EU ser ut i dag.

Det är också väldigt glädjande att Sverige har spelat en viktig roll i detta arbete. Det kan tyckas att de senaste dagarna har varit det som har avgjort, men det stora arbetet har faktiskt gjorts under nästan två år. Där har Sverige spelat en mycket stor roll. Vi har varit väldigt bra på att förhandla, och vi har också fått gehör.

En av de stora viktiga svenska framgångarna är jämställdheten, att vi får in att ett mål och ett värde för EU är jämställdhet. Det har inte bara varit regeringskonferens de senaste dagarna utan även ett väldigt viktigt toppmöte. Vi har fått besked om ytterligare en svensk framgång, ett jämställdhetsinstitut. Jag skulle gärna vilja veta lite mer om detta. När är det tänkt att sätta i gång? Har man diskuterat var det ska ligga? Vilka uppgifter kommer det att få?

Anf. 41 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Kommissionen har fått i uppdrag att komma med ett konkret förslag om inrättandet av institutet. Inga beslut är fattade, vare sig om när det ska inrättas eller var det kommer att vara. Dess uppgift däremot finns övergripande angiven. Det är ett institut som ska arbeta för att samordna jämställdhetsarbete i olika länder vad gäller kunskap och forskning, bidra till att öka kunskapen i hela EU kring jämställdhetsarbetet och också påverka jämställdhetsperspektivet i de beslut som fattas i EU-organisationen. Det här kommer naturligtvis att utarbetas betydligt mer detaljerat när kommissionen avger sitt konkreta förslag.

Anf. 42 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Statsrådet nämnde miljöfrågorna och institutet för jämställdhet som framgångar, och det kan man ju tycka. Jag har kanske, i varje fall vad gäller den sista punkten, en annan uppfattning.

Men min fråga gäller Lissabonprocessen. Problemet är att denna process, som i grunden har ett starkt stöd i den här kammaren och även en stark support ute i Europa, egentligen i praktiken inte genomförs. Sysselsättningsmålet som är uppsatt inom ramen för processen nås inte. Målet om en tydligt tillväxtinriktad politik som skulle kunna hjälpa oss att komma ur den svacka som vi har vad gäller den ekonomiska utvecklingen i Europa hjälps inte heller upp. Vi har inte en positiv utveckling på det här området.

Min fråga till statsrådet är i dag: Vilka åtgärder ämnar statsrådet och regeringen vidta för att inom EU-samarbetet få fart på Lissabonprocessen

och, ännu mer konkret, för att i Sverige implementera Lissabonprocessens intentioner?

Anf. 43 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Lissabonprocessen omfattar ett väldigt brett spektrum av åtgärder och ämnesområden. Jag tror att det skulle leda för långt om vi tog en diskussion om Lissabonprocessen här i riksdagen i anslutning till denna information.

Detta var dock en av de frågor som togs upp på toppmötet och där det finns vissa slutsatser. Man konstaterar att vissa framgångar har nåtts – när det gäller att bekämpa arbetslösheten, när det gäller tillväxten och när det gäller budgetarbetet – men att man måste gå vidare med detta. Man inser att många länder inte har lyckats komma särskilt långt.

De utvärderingar där man varje år mäter olika kriterier för att se hur detta har uppfyllts i de olika länderna har varit fördelaktiga vad gäller Sverige. Vi ligger väl till i utfallet av de här kriterierna. De flesta andra länder har ganska svagt resultat. Därför finns det ett uttalande om att man måste höja ambitionsnivån för att se hur man kan utveckla detta vidare.

Vad detta konkret handlar om tror jag att vi får spara till en annan debatt.

Anf. 44 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Låt oss koka ned detta till konstaterandet att det finns olika analyser av vad er uppgörelse nu innebär. Det finns de som gör samma analys som Laila Freivalds, och så finns det de som delar den analys som jag och mitt parti gör: Den här författningen innebär att EU får mer makt, något som inte minst manifesteras av att EU nu får en vald ordförande eller en president i Europeiska rådet och att man får en utrikesminister. De stora länderna får också mer makt på de små ländernas bekostnad, något som inte minst klargörs av att de små länderna, vilka Sverige tyvärr inte ansåg sig tillhöra, förlorade striden om att varje land också efter 2014 ska ha rätt till en egen kommissionär.

Jag blir lite ledsen när jag hör utrikesministern säga att de små länderna i dag inte kan ha en tung kommissionärsportfölj. Det är väl självklart att Margot Wallström med miljöportföljen i dag har en mycket tung och mycket viktig kommissionärsportfölj.

Vi gör också analysen att denna författning innebär att EU kommer att militariseras. Det står i författningen att målet är att EU ska skaffa sig militära muskler, och det finns också en solidaritetsklausul.

När vi nu har de här olika analyserna, vore det då inte vettigt att vi möttes på gator och torg i en öppen och demokratisk debatt, Laila Freivalds med sin analys och jag med min? Sedan får svenska folket avgöra i en folkomröstning vilken de tycker är mest trolig och vilket de vill ha – om de vill ha ett EU som får mer makt, om de tror på den analysen, eller om de tycker att denna författning är allt det goda som Laila Freivalds säger och vill ha detta EU.

Låt svenska folket avgöra! Vore inte detta det bästa sättet att lösa upp den här knuten – att våra analyser möttes i en offentlig debatt som avslutades med en folkomröstning?

Anf. 45 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Min uppfattning är, som Gustav Fridolin mycket väl vet, att denna fråga ska avgöras av de folkvalda som svenska folket har utsett just för den typen av uppdrag.

Anf. 46 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Men nu har vi ju en situation där flera länder kommer att folkomrösta om detta. Camilla Sköld Jansson redovisade tidigare siffror från riksdagens utredningstjänst om att upp till 16 länder kommer att ha en omröstning om denna författning, konstitution eller grundlag för EU. Vi har en situation där vi precis haft ett val till EU-parlamentet där svenskarna mycket tydligt klargjorde att de är kritiska till EU:s utveckling och positiva till en folkomröstning. Opinionsmätningarna, som Laila Freivalds själv pekade på tidigare i den här diskussionen, pekar på att svenskarna vill ha en folkomröstning. Vi som bland annat på hemsidan folkomröstning.nu kampanjar för en omröstning har fått in minst 50 000 namn bakom detta krav, och det ökar.

Finns det ingenting som kan rubba utrikesministerns syn på att också svenskarna – precis som tjeckerna, portugiserna, danskarna, irländarna och många fler i EU – ska ha möjligheten att avgöra sin och EU:s framtid i en folkomröstning?

Jag delar inte utrikesministerns syn att alla som är emot författningen skulle vara emot EU helt och hållet. Jag är ingen varm anhängare av EU-projektet, det vet utrikesministern, men låter det inte lite illa med den här synen att detta är den enda vägen? Det är klart att det finns alternativ. Röstar fler EU-länder nej får vi tillkalla ett nytt konvent med ett bättre förslag som innebär att EU bantas snarare än fortsätter att svälla.

Anf. 47 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! För oss som är aktiva i konstitutionsutskottet är naturligtvis ett nytt fördrag för Europeiska unionen mycket intressant, inte minst eftersom det heter ”konstitutionellt” fördrag. Vi har också i konstitutionsutskottet tillsammans med utrikesutskottet diskuterat det konventionsförslag som fanns och i riksdagen fått en bred majoritet för det som låg i detta förslag.

En fråga man då kan ställa sig är naturligtvis i vad mån den slutliga uppgörelsen nu avviker från det konventionsförslag som fanns – alltså på väsentliga punkter; jag kan tänka mig att det finns mer eller mindre viktiga saker.

En fråga som diskuterades i den här kammaren med viss intensitet och försatte Socialdemokraterna i minoritet var frågan om på vilket sätt Europeiska rådet skulle ledas. En annan fråga är då om denna fråga har varit svår och stor i det avgörande förhandlingsskedet, alltså en vald ordförande i Europeiska rådet.

Sedan är det intressant och viktigt att det med det förslag som nu föreligger från regeringskonferensen faktiskt sker en viss parlamentarisering av EU, både beträffande själva EU-parlamentet och också på så vis att de nationella parlamenten för första gången förs in i fördraget som en aktiv part i vissa avseenden, nämligen subsidiaritetskontrollen och möjligheten att säga nej till olika förslag och olika företeelser.

Detta var några synpunkter på själva den institutionella ramen och de regler som finns kring detta.

Det som är viktigt för svenska folket är naturligtvis också vad man ska använda detta till, alltså innehållet i de beslutsfrågor som finns. Kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten går nu att effektivisera därför att man får kvalificerade majoritetsbeslut. Jag som under en lång följd av år har varit och är aktiv på det alkoholpolitiska området tycker naturligtvis att det är bra att man nu får en formulering i fördraget som innebär att det finns en annan utgångspunkt för diskussionen kring alkoholpolitiken än vad som hittills har varit fallet, då detta bara har varit en marknadsfråga. Jag vill gärna uttala ett tack på den punkten.

Anf. 48 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det är en intressant fråga i vilken utsträckning det förslag som konventet lade fram har förändrats efter den regeringsförhandling som nu har genomförts. Det har skett vissa förändringar. Man kan i grova drag säga att 90 % av konventets förslag finns kvar precis som det föreslogs, medan det i ungefär 10 % har gjorts olika justeringar. Det gäller både de institutionella frågorna och de andra frågorna.

Det intressanta är dock att den grundstruktur och de principiella överväganden som konventet lade fast har hållit. Det har varit en ambition, faktiskt från alla länders sida, att respektera konventets förslag. Man insåg nämligen att det arbete konventet bedrev genomfördes på ett så oerhört ambitiöst, genomtänkt och konsekvent sätt att om man alltför mycket började riva upp detta förslag skulle man få problem med den balans som konventet hade haft ambitionen att uppnå och faktiskt också hade uppnått. Därför är det inte så oerhört stora förändringar.

Det ställdes en konkret fråga om valet av ordförande i Europeiska rådet var en fråga i slutförhandlingarna. Då måste jag passa på att säga något om förhandlingarna, för det har lite grann att göra med det försök till kritik som kommer från moderat håll om att Sverige hade lagt sig platt och inte hade något att komma med på slutet.

Det irländska ordförandeskapet lade upp den här förhandlingen oerhört skickligt genom att systematiskt gå igenom fråga för fråga och göra en bedömning av om man trodde att det fanns en rejäl och tillräckligt stark majoritet, inte enhällighet, för det kan man inte räkna med i någon fråga. Kunde man inte balansera frågan på något vis lade man den i ett slutet kapitel och sade: Detta diskuterar vi icke mer nu. På det viset drev man processen framåt.

De frågor som vi drev och hade en mycket tuff kamp om avslutades på det viset, på ett sätt som var acceptabelt för oss och som också riksdagen har varit med och bedömt är acceptabelt. De låg alltså bland det avslutade.

Frågan om ordförande i Europeiska rådet var en av de frågor där ordförandeskapet konstaterade att det inte fanns ett starkt stöd. Det fanns flera länder från början som tyckte som vi, men de föll ifrån. Till slut var det vi kvar. Då låg frågan i det slutna kapitlet. Så den var inte uppe under de sista dagarnas debatter.

Anf. 49 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret och det kompletterande resonemanget kring detta.

Jag tänkte nu inte förvåna kammaren genom att säga att jag delar utrikesministerns uppfattning beträffande folkomröstningsfrågan och tycker alltså att det är klokt att 75 % av den här riksdagen ska ställa sig bakom fördraget så småningom.

Jag vill gärna också lämna en kommentar till frågan om att en folkomröstning automatiskt skulle leda till en genomgripande folkbildningsaktivitet som skulle öka kunskaperna i den fråga som ligger på bordet. Det är naturligtvis sant att den gör det. Men jag tror att man ger upp den demokratiska tanken om man förbehåller folkomröstningen att ge möjlighet att ha folkbildningsaktiviteter och en bred diskussion om de här sakerna. Även ett stort riksdagsbeslut bör kunna föregås av ett omfattande arbete i våra grundorganisationer, i partierna, i folkrörelser och annat. Där bör man kunna diskutera och analysera frågorna, bland annat frågan om överstatlighet är detsamma som beslut med kvalificerad majoritet. Jag tror att det finns anledning att fundera över innehållet i de begrepp vi svänger oss med.

Anf. 50 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag vill bara tillägga att det verkligen är frågor som riksdagen har anledning att fördjupa sig i, diskutera och ta ställning till.

Däremot är det oacceptabelt att de partier som inte är överens med majoriteten i riksdagen tror att de på det viset ska kunna kringgå riksdagens agerande genom att gå ut och plädera för att folket ska avgöra frågan, bara för att man själv inte har lyckats att övertyga det valda parlamentet om sina åsikter. Det känns inte som riktigt bra för en utveckling av demokratin i vårt samhälle.

Anf. 51 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! I just denna fråga, om folkomröstning, tycker jag att det är viktigt att understryka det som är sagt. Vi värnar inte Sveriges grundlag genom att gå förbi den när vi ska fatta viktiga beslut. I grundlagen står det mycket tydligt och klart att riksdagen kan överlämna makt under de mycket stränga krav som tre fjärdedels majoritet ställer. Att då säga att man ska välja ett annat beslutsförfarande för att värna grundlagen är milt talat hyckleri. Jag understöder livligt det som Göran Magnusson och även utrikesministern i denna del har sagt. Det är självfallet viktigt att det fattas beslut på det sätt som grundlagen föreskriver.

Herr talman! Jag begärde ordet av ett skäl. Det var för att vi kommer att tala väldigt mycket om de olika utmaningar och problem som Europeiska unionen står inför. Jag tror att det är rätt. Jag tror att EU står inför svårare utmaningar än tidigare, men just därför är det viktigt att komma ihåg att det beror på att Europa i dag är bättre än någonsin när det gäller förutsättningar för frihet, fred och välbefinnande åt den generation européer som lever i dag.

Det finns en tendens när vi för de här frågorna till debatt att man bara ser konflikterna och problemen men glömmer varför vi har de här uppgifterna att lösa. Det blir extra tydligt när vi som i dag har diskuterat i vilken mån den nya konstitutionen ger möjlighet att driva miljöfrågor. De

som inte vill ha detta samarbete vill inte ha denna möjlighet över huvud taget. Så kan vi gå igenom område efter område.

Den nya konstitutionen, med de synpunkter vi kan ha och de förtjänster och brister som finns där – och det finns förvisso brister – måste likväl sättas i sitt sammanhang. Det är en funktion av att vi har ett Europa som faktiskt ger Europas medborgare större möjligheter än någonsin tidigare.

Jag säger inte detta bara för att värma upp inför kommande uppdrag, herr talman, utan jag säger det därför att det finns en tendens att vi i all rapportering ser diskussioner om konflikt och kris. Jag såg i tidningen häromdagen hur de mest insiktsfulla reportrarna ville beskriva allting som ett sammanbrott. Men detta beror ju på att vi i Europa kan lösa svåra uppgifter tack vare att vi har ett samarbete. Glömmer vi det kommer vi inte heller att ha en stark röst vare sig från Sveriges riksdag eller någon annanstans i Europafrågorna.

Anf. 52 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Utrikesministern sade i sin rapport att det nu finns inskrivet i fördraget att medlemsstaterna ska bekämpa skadeverkningarna av alkoholmissbruket. Min korta fråga till utrikesministern är: Innebär detta att man kan ändra våra införselkvoter för alkohol på nationell nivå? Det är den enskilt största faktorn som kan minska alkoholkonsumtionen och även missbruket.

Anf. 53 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Nej, den möjlighet som unionen har att använda den bredd som finns i politiska instrument för att bekämpa även alkoholskadorna omfattar inte möjligheter att på nationell nivå frånträda det regelverk som gäller för den inre marknaden.

Anf. 54 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Jag skulle bara vilja höra om det var någon form av diskussion om att man skulle kunna lösa detta på nationell nivå och inte på den stora nivån, eftersom länderna har lite olika politik när det gäller just den frågan.

Anf. 55 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Den frågan diskuteras i ministerrådet när den kommer upp där. Men den kan inte komma upp i fördragsdiskussionen under regeringskonferensen eftersom det inte är en fråga som är föremål för förändringar. Det handlar ju om det regelverk vi har när det gäller den inre marknaden.

Anf. 56 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill göra en kommentar till den information vi har fått från utrikesministern och inte ställa en fråga.

Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är väldigt bra att vi har fått ett nytt fördrag för Europa, ett fördrag som gör det tydligt vad EU gör och inte gör. Jag hoppas att det ska göra det lättare för våra medborgare att ta till sig EU:s arbete.

Jag blir förvånad över att man på det europeiska toppmötet också har fattat beslut om att ge Kroatien ett datum för förhandlingsstart. Kroatien ska 2005, alltså nästa år, kunna börja förhandla om att bli medlem i EU.

Från Folkpartiets sida välkomnar vi att EU har utvidgats med de tio nya medlemmar som vi fick den 1 maj. Det är något fantastiskt. Vi välkomnar också att EU får fler medlemsländer i framtiden, bara alla länder uppfyller de kriterier vi har satt upp för mänskliga rättigheter, demokrati, marknadsekonomi och att de är rättsstater. Det är väldigt viktigt att vi har de tydliga reglerna. Alla länder som uppfyller detta ska vara välkomna.

Det är positivt att Kroatien kommer att bli medlem. Vi vet också att ett EU-medlemskapsperspektiv är väldigt viktigt även för att skapa fred och stabilitet i andra länder på Balkan. Men jag är ändå förvånad över att man har gett Kroatien det här datumet, med tanke på att Turkiet har knackat på EU:s dörr mycket längre.

Turkiet har gjort framsteg när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati, precis som Kroatien har gjort. Och precis som Kroatien har Turkiet vissa saker som fortfarande behöver förbättras. När man nu har gett Kroatien detta datum skickar det en mycket olycklig signal om att unionen behandlar Turkiet annorlunda därför att det är ett muslimskt land. Det är den signal som kommer fram.

Vi måste behandla alla länder lika, oavsett vilken religion medborgarna i ett land har. Ett turkiskt medlemskap skulle ju visa att EU verkligen menar allvar med att vilja bygga en bro mellan oss i Europa och den muslimska världen.

Anf. 57 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag kan bara upprepa att det som Europeiska rådet beslutade var att kalla ihop en bilateral regeringskonferens i början av 2005 med Kroatien för att inleda förhandlingarna. Inför det kommer det att finnas en utvärdering, gjord av kommissionen, som ska ligga till grund för diskussionen om hur förhandlingarna ska kunna inledas.

Jag kan bara bekräfta att det är den synen man har. Man ser det som oerhört viktigt att ge det stöd som behövs till Kroatien för att komma vidare med det inre arbetet, men man understryker också i slutsatserna att förhandlingarna helt och hållet kommer att grundas på Kroatiens egna meriter, och takten kommer att bero enbart på Kroatiens framsteg mot att uppfylla kraven för medlemskap.

Jag tror att man ska akta sig för att jämföra olika länder med varandra. När beslut tas om att gå vidare med nästa steg måste det ske utan jämförelse med andra länder – det måste ske genom en bedömning av det enskilda landet. Så gör vi med Kroatien, och så gör vi med Turkiet.

Anf. 58 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det var naturligtvis en historisk milstolpe i går, när 25 stats- och regeringschefer enades om gemensamma spelregler för de ungefär 450 miljoner invånarna i vår världsdel för att på ett effektivt och demokratiskt sätt kunna lösa de frågor som vi gemensamt anser att vi gemensamt ska fatta beslut om.

Nu har utrikesministern här fått värja sig mot anklagelser om att Sverige har varit passivt och föga närvarande under den här processen. Vi som såg EM-fotbollsmatchen i går såg att Zlatan Ibrahimovic var närvarande, och vi kände oss stolta över hans insatser.

Jag skulle vilja känna utrikesministern lite grann på pulsen här. Vi har ju från den här kammaren haft ett antal punkter som vi har skickat med att regeringen ska verka för: motståndet mot en vald EU-president, att varje land ska ha en egen kommissionär – jag kan räkna upp ett antal. Vilka förhandlingspositioner har regeringen haft här? Jag har själv på beredningsgruppen och i EU-nämnden föreslagit att Sverige ska utnyttja eller undersöka möjligheten att tillmötesgå den mycket stora grupp av medlemsländer som anser att det är viktigt att kristendomens historiska betydelse för Europas framväxt som vi nu ser den skulle finnas med som ett förord till konstitutionen.

Mina frågor är: Har regeringen varit beredd att släppa kravet att det inte skulle få stå någonting om kristendomens historiska betydelse? Hade detta inte varit en möjlighet att nå framgång på ett antal punkter som var väsentliga för Sverige? Har regeringen varit närvarande? Har man varit beredd att ge upp detta? Vad hade Sverige förlorat på att ge upp motståndet mot att detta hade fått stå i preambeln?

Anf. 59 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag måste erinra Mats Odell om att regeringen ju har förhandlat på mandat från riksdagen. Det har varit själva utgångspunkten för regeringens agerande i varje enskild fråga som riksdagen faktiskt har tagit ställning till. När det gäller vald ordförande i Europeiska rådet har *det* varit mandatet. Hur regeringen har utfört det mandatet kan vem som helst kontrollera genom de anteckningar som förs om vad de olika länderna har sagt i de olika förhandlingarna. Till det kommer givetvis också den korridorpåverkan och den diskussion som sker i informella former av olika slag. Den är inte lika lätt att få insyn i efteråt.

Men jag kan försäkra Mats Odell att både vad gäller vald ordförande och när det gäller en kommissionär per land har regeringen fullföljt det uppdrag, det mandat, som riksdagen har givit oss. Inte i något avseende har vi avvikit från det. När vi har kommit fram till att vi inte får gehör för våra synpunkter så har återigen frågan förankrats, då icke i hela riksdagen utan i de olika utskott som har behandlat frågan.

Jag ställer mig något frågande inför Mats Odells fråga. I vilket avseende borde regeringen ha agerat i kontrast, i strid, med regeringens uppdrag?

Anf. 60 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Alla svenskar som tittade på Zlatan Ibrahimovic i går såg att han var kreativ. Han gjorde en helt fantastisk insats som var oväntad. Det jag frågar mig är om inte regeringen skulle ha kunnat begära ett mandat och säga: Okej, vi tror att vi kan nå framgång om vi överger vårt motstånd mot att det ska finnas en referens till vad kristendomen har betytt för framväxten av vår kultur, för avskaffandet av slaveriet, för införandet av mänskliga rättigheter – allt detta. Det hade varit ganska enkelt att släppa fram det om regeringen hade insett att det är en förhandlingsposition när så många länder kräver en så enkel sak. Man hade kun-

nat använda det för att uppnå någonting som Sverige hade tyckt var viktigt.

Prot. 2003/04:132
19 juni

Anf. 61 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Den kreativiteten åvilade det skyldighet att visa för dem som ville att detta skulle bli en svensk position och drivas där. Vi hade ingen anledning att vara kreativa i det avseendet så länge inte de som förordade det i den svenska riksdagen var tillräckligt kreativa för att övertyga riksdagen om att Sveriges position borde ha varit att driva kristna värden. Nu var det inte på det viset, så vi hade ingen anledning att utveckla någon kreativitet i det avseendet.

Det gjorde vi däremot i de frågor där vi hade ett mandat och ett uppdrag att driva frågorna. Där utnyttjade vi all vår möjlighet att få igenom våra krav, och vi lyckades.

Avslutningsvis vill jag säga det: Vi lyckades med det! Det var därför vi inte stod bland de länder i slutändan, när ungefär tio detaljfrågor och någon lite större fråga fortfarande inte var lösta, där den som ville få något genomfört inte hade lyckats övertyga de andra. Vi hade klarat av det tidigare. Såvitt jag vet var de som representerade Sveriges riksdag, som hela tiden har följt den här processen, nöjda med det. Kom inte med några nya förslag om vad vi skulle driva!

Påståendena om att vi skulle ha kunnat göra något mer i något avseende är lite sent påkomna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Nya riksdagsledamöter

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamöter och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att

dels Inger Nordlander (s) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 20 juli 2004 sedan Inger Segelström (s) av sagt sig uppdraget,

dels Carl-Erik Skårman (m) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 20 juli 2004 sedan Gunnar Hökmark (m) av sagt sig uppdraget,

dels Staffan Danielsson (c) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 20 juli 2004 sedan Lena Ek (c) av sagt sig uppdraget,

dels Krister Hammarbergh (m) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 20 juli 2004 sedan Anna Ibrisagic (m) av sagt sig uppdraget. Till nya ersättare för riksdagsledamöter har i detta fall utsetts Maria Salmgren (m) och Kenneth Waara (m),

dels Maud Ekendahl (m) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 oktober 2004 sedan Bo Lundgren (m) av sagt sig uppdraget.

*Information från
regeringen*

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen för de nya ledamöterna och de nya ersättarna och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen

Stockholm den 18 juni 2004

Staffan Magnusson

Kerstin Siverby

3 § Anmälan om ersättare för statsråd

Talmannen anmälde att *Kaj Nordquist* (s) skulle inträda som ersättare för finansminister Bosse Ringholm från och med den 20 juli och tills vidare.

4 § Avsägelse

Talmannen meddelade att
Mats Berglind (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet,
Inger Nordlander (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,
Ann-Marie Fagerström (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i näringsutskottet och
Berit Högman (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

5 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält
Inger Jarl Beck som ledamot i konstitutionsutskottet,
Mats Berglind som ledamot i skatteutskottet,
Kaj Nordquist som ledamot i utrikesutskottet från och med den 1 augusti,
Berit Högman som ledamot i näringsutskottet,
Ann-Marie Fagerström som ledamot i arbetsmarknadsutskottet,
Mariam Osman Sherifay som ledamot i bostadsutskottet,
Karin Åström som suppleant i konstitutionsutskottet från och med den 1 augusti,
Mariam Osman Sherifay som suppleant i utrikesutskottet från och med den 20 juli,
Tommy Waidelich som ledamot i Utrikesnämnden från och med den 20 juli,
Anders Karlsson som ledamot i krigsdelegationen,
Maryam Yazdanfar som suppleant i utbildningsutskottet under *Mikael Damberg*s föräldraledighet under tiden den 19 juni–29 augusti samt

Christer Erlandsson som suppleant i trafikutskottet under Carina Mobergs föräldraledighet under tiden den 19 juni–29 augusti och som suppleant i utbildningsutskottet under Mikael Dambergs föräldraledighet under tiden den 30 augusti–4 oktober.

Prot. 2003/04:132
19 juni

Talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet

Inger Jarl Beck (s)

ledamot i skatteutskottet

Mats Berglind (s)

ledamot i näringsutskottet

Berit Högman (s)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Ann-Marie Fagerström (s)

ledamot i bostadsutskottet

Mariam Osman Sherifay (s)

ledamot i krigsdelegationen

Anders Karlsson (s)

Talmannen förklarade valda *under tiden den 19 juni–29 augusti* till

suppleant i utbildningsutskottet

Maryam Yazdanfar (s)

suppleant i trafikutskottet

Christer Erlandsson (s)

Talmannen förklarade valda *från och med den 20 juli* till

ledamot i Utrikesnämnden

Tommy Waidelich (s)

suppleant i utrikesutskottet

Mariam Osman Sherifay (s)

Talmannen förklarade valda *från och med den 1 augusti* till

ledamot i utrikesutskottet

Kaj Nordquist (s)

suppleant i konstitutionsutskottet

Karin Åström (s)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 30 augusti–4 oktober* till
suppleant i utbildningsutskottet
Christer Erlandsson (s)

6 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Lars U Granberg* (s) ansökt om föräldrale-
dighet under tiden den 20 september–31 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Kent Ögren* (s) skulle tjänstgöra som ersättare
för Lars U Granberg.

7 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet

Talmannen meddelade att statistiska uppgifter om riksdagsarbetet de-
lats ut till kammarens ledamöter.

Statistiken skulle fogas som bilaga till detta protokoll.

8 § Meddelande om justeringssammanträde

Talmannen meddelade att justeringssammanträde skulle äga rum
torsdagen den 8 juli kl. 11.00.

9 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd mot- ionstid

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2003/04:170 till näringsutskottet
2003/04:171 till justitieutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för proposi-
tionerna skulle förlängas till *fredagen den 17 september.*

JuU29 Rambeslut om olaglig narkotikahandel

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Rambeslutets omfattning)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

150 för utskottet

113 för res. 1

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 22 v, 14 mp

För res. 1: 46 m, 38 fp, 28 kd, 1 c

Frånvarande: 30 s, 9 m, 10 fp, 5 kd, 8 v, 21 c, 3 mp

Punkt 3 (Följdlagstiftning i propositioner om godkännande av rambeslut)

1. utskottet
2. res. 2 (m, fp, c)

Votering:

175 för utskottet

92 för res. 2

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 28 kd, 23 v, 11 mp

För res. 2: 1 s, 46 m, 41 fp, 1 c, 3 mp

Frånvarande: 30 s, 9 m, 7 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

MJU19 Handel med utsläppsrätter I

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU22 Halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitiken

Punkt 14 (Nationell reserv)

1. utskottet
2. res. 16 (m, fp, kd, c)

Votering:

150 för utskottet

118 för res. 16

1 avstod

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 23 v, 13 mp

För res. 16: 47 m, 42 fp, 28 kd, 1 c

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 30 s, 8 m, 6 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

MJU20 En hållbar svensk politik i fråga om valar

Punkt 1 (Principer för en hållbar svensk politik i fråga om valar)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

218 för utskottet

48 för res. 1

1 avstod

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 41 fp, 26 kd, 22 v, 1 c, 14 mp

För res. 1: 46 m, 1 fp, 1 kd

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 8 m, 6 fp, 6 kd, 8 v, 21 c, 3 mp

Punkt 3 (Kompensation till yrkesfiskare)

1. utskottet

2. res. 3 (kd)

Votering:

240 för utskottet

28 för res. 3

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 47 m, 41 fp, 23 v, 1 c, 14 mp

För res. 3: 28 kd

Frånvarande: 30 s, 8 m, 7 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Punkt 5 (Hållbart nyttjande av valar)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

254 för utskottet

15 för res. 5

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 46 m, 42 fp, 28 kd, 23 v, 1 c

För res. 5: 1 m, 14 mp

Frånvarande: 30 s, 8 m, 6 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Punkt 6 (Forskning om valar)

1. utskottet
2. res. 6 (fp, kd)

Votering:

199 för utskottet

70 för res. 6

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 47 m, 23 v, 1 c, 14 mp

För res. 6: 42 fp, 28 kd

Frånvarande: 30 s, 8 m, 6 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 juni

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken [avsnitt 2])

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

151 för utskottet

118 för res. 1

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 23 v, 14 mp

För res. 1: 47 m, 42 fp, 28 kd, 1 c

Frånvarande: 30 s, 8 m, 6 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Punkt 2 (Mål för budgetpolitiken [avsnitt 3])

1. utskottet
2. res. 2 (m)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 3 (Riktlinjer för budgetpolitiken [avsnitt 4])

1. utskottet
2. res. 4 (m)
3. res. 5 (fp)
4. res. 6 (kd)
5. res. 7 (c)

Förberedande votering 1:

Kammaren biträdde res. 6 genom uppresning.

Förberedande votering 2:

Kammaren biträdde res. 5 genom uppresning.

Förberedande votering 3:

47 för res. 4
43 för res. 5
179 avstod
80 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

151 för utskottet
47 för res. 4
72 avstod
79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 23 v, 14 mp

För res. 4: 47 m

Avstod: 43 fp, 28 kd, 1 c

Frånvarande: 30 s, 8 m, 5 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Punkt 4 (Budgetlagen [avsnitt 5])

1. utskottet
2. res. 9 (fp, kd, c)
3. res 8 (m)

Förberedande votering:

Kammaren biträdde res. 9 med acklamation.

Huvudvotering:

149 för utskottet
71 för res. 9
48 avstod
81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 23 v, 14 mp

För res. 9: 43 fp, 27 kd, 1 c

Avstod: 47 m, 1 kd

Frånvarande: 32 s, 8 m, 5 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

KU25 Ändring av utgiftsområden

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU15 Ett stärkt Green Cargo AB för hållbara transportlösningar

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (fp, kd, c)

Votering:

194 för utskottet
72 för res. 1
4 avstod
79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 114 s, 47 m, 22 v, 11 mp
För res. 1: 43 fp, 28 kd, 1 c
Avstod: 1 v, 3 mp
Frånvarande: 30 s, 8 m, 5 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Punkt 2 (Bemyndigande att vidta åtgärder i Green Cargo AB)

Yrkanden:

1. utskottet
2. res. 2 (m, fp)
3. utskottets förslag till beslut med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. N15 yrk. 2 (v)

Förberedande votering:

Kammaren biträdde res. 2 med acklamation.

Huvudvotering:

147 för utskottet

90 för res. 2

33 avstod

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 22 v, 11 mp

För res. 2: 47 m, 43 fp

Avstod: 28 kd, 1 v, 1 c, 3 mp

Frånvarande: 30 s, 8 m, 5 fp, 5 kd, 7 v, 21 c, 3 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 juni

2003/04:1347 av *Lennart Kollmats* (fp) till statsrådet *Ulrica Messing*
Motorvägar och världsarv

2003/04:1348 av *Lennart Kollmats* (fp) till kulturminister *Marita Ulvskog*

Världsarv och motorvägar

2003/04:1349 av *Louise Malmström* (s) till statsrådet *Hans Karlsson*
Utbetalningsrutiner för AMS ekonomitjänst

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 september.

13 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 18 juni

2003/04:1332 av *Mariam Osman Sherifay* (s) till försvarsminister Leni Björklund
Diskriminering inom försvarets frivilligorganisationer

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 september.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.07 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 11.20 då avslutningen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 11.20.

Avslutning

14 § Avslutning

Anf. 62 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! Ytterligare en vår, ytterligare ett riksmöte och faktiskt halva mandatperioden är nu till ända. Nu ”stänger” riksdagen, och vi ledamöter ”tar sommarlov”, som det brukar heta i medierna. Visst, det är så att uppehållet är tänkt att rymma en välbehövlig vila – även vi ledamöter har rätt till semester!

Men jag vet också att vi nu ser fram emot att ha mer tid för samtal med väljarna i den egna valkretsen, för partiaktiviteter och för att beta av den väldiga ”att läsa”-högen inför höstens arbete och ha tid att fundera över, ta in, lyssna av och ta ställning till sådant som engagerar och bekymrar oss och medborgarna i dagens Sverige. Vi behöver uppehållen i kammarens arbete för denna viktiga del av det politiska förtroendeuppdraget.

För knappt en vecka sedan var det val till Europaparlamentet. Vi var många som fruktade ett lågt valdeltagande men som ändå hoppades att det skulle bli bättre än förra gången. Så blev det nu inte. Dessutom var deltagandet i Sverige lägst bland de gamla 15 EU-länderna. Det är naturligtvis mycket bekymmersamt.

Valet till Europaparlamentet angår i hög grad även oss riksdagsledamöter. Varje tappad röst i ett fritt val är en förlust för den representativa demokratin. Den har alla folkvalda församlingar ett ansvar för att värna. Och just nu funderar vi på hur det kunde bli så här och vad vi kan göra åt det.

EU har fortfarande ett demokratiskt problem, och EU-frågorna känns ännu inte som en del av vår vardag. Det är klart att riksdagen kan spela en roll för att förändra detta!

I det förslag till nytt EU-fördrag som stats- och regeringscheferna i går enades om finns också avsnitt som stärker de nationella parlamentens roll i EU. I Haag om några veckor kommer jag att presentera ett framförhandlat förslag inför mina kolleger i EU-kretsen om hur vi praktiskt går till väga för att stärka samarbetet mellan parlamenten.

På Riksdagskommitténs bord ligger ett gediget förslag från vår gemensamma arbetsgrupp om hur riksdagen ska kunna arbeta med EU-frågorna i framtiden. Ledstjärnan är att vi ska öka öppenheten, öka delaktigheten.

Förutom dem av er som har ingått i arbetsgruppen har många ledamöter deltagit i diskussionerna genom remissförfarandet till utskott och partigrupper. Jag vill passa på att tacka er alla för ert engagemang och särskilt förste vice talman Per Westerberg som har lett arbetet.

Det finns en bred uppslutning kring att fler ledamöter ska vara involverade i EU-frågorna och att utskotten ska in på banan tidigare i EU-processerna.

Det finns också några utestående frågor. Det gäller bland annat hur samrådet med regeringen ska organiseras och vilket organ som ska vara sammanhållande när det gäller subsidiaritetskontrollen.

Nu kommer vi i Riksdagskommittén att arbeta vidare med dessa frågor. Vi återkommer till partigrupperna med förslag så fort som det bara är möjligt – förslag som måste diskuteras och bedömas av alla.

Men vi kan inte bara lägga mer och mer arbetsuppgifter på utskotten. Vi måste också ta ställning till hur utskottsarbetet kan förändras i syfte att skapa utrymme för EU-frågorna. Då tänker jag bland annat på motionshanteringen och ärendebelastningen.

Under det gångna riksmötet inkom 130 propositioner, 551 interpellationer, 1 339 skriftliga frågor och 3 951 motioner. I samtliga fall innebar detta en ökning jämfört med 2002/03. Antalet motioner har stigit med över 400.

I arbetet framöver tror jag att vi kan ha gott stöd av den dagboksstudie som ni deltog i under april. Sådana har ju genomförts förut, och vi vet att de ger oss ökade kunskaper om riksdagsarbetets vardag, hur arbetsformerna fungerar och hur arbetsbelastningen uppfattas.

En utredning förra våren visade att en stor majoritet av riksdagens ledamöter hade behov av mer stöd i arbetet. Därför utökar vi från och med den 1 september antalet politiska sekreterare. För vissa partikanslier och delar av förvaltningen innebär det en flyttkarusell som säkert kan upplevas som jobbig men som tyvärr är nödvändig för att det hela ska gå i lås. Målet är att det vid utgången av år 2006 ska finnas en politisk sekreteraresurs per ledamot.

Kära ledamöter! Under mandatperioden har vi arbetat med att förnya debattformerna. Ytterst är detta en demokratifråga, precis som hanteringen av EU-frågorna. Det ska vara enkelt att ta del av den politiska debatten och besluten i Sveriges riksdag – även när frågorna är invecklade.

Försöken med de nya debattformerna har fallit väl ut. I höst kommer vi att utveckla frågestunderna genom att på försök göra dem mer tematiskt inriktade.

Avslutning

Riksdagen har under året flyttat ut i landet genom att vi öppnat riksdagshörnor på biblioteken i Göteborg, Malmö och Sundsvall. En färsk undersökning visar att det hittills varit 30 politikerbesök på Hörnan i Göteborg. Jag ser det som ett sätt att öka kunskapen om riksdagen och kanske även öka intresset för rikspolitikerna i landets alla delar.

I sommar tar vi det första steget i ombyggnaden av plenisalen. Läkarna byggs om för att klara utrymningskraven, särskilt med tanke på behoven för våra rullstolsburna besökare. Planerna för sommaren 2005 är att byta ut väggpaneler, installera en rullstolshiss, göra en hiss brandsäker och dra om ventilationer och kablar. Allt detta är nödvändigt för att plenisalen ska leva upp till de normer som ställs.

Sedan finns det ju också planer på att möblera om kammaren. Sedan i våras arbetar en parlamentarisk grupp tillsammans med arkitekterna på hur det skulle kunna se ut. Vår förhoppning är att kunna visa konkreta förslag under hösten. Min övertygelse är ju att debattklimatet påverkas av hur vi sitter. Tydligheten i att fatta beslut ska vi slå vakt om.

Moderniseringen av kammaren är ett sätt att skapa en mer jämlik riksdag som är tillgängligare för personer med funktionshinder.

Men i begreppet ”en jämlik riksdag” ligger också att män och kvinnor upplever att de deltar i riksdagsarbetet på samma villkor. Under våren har det kommit nya larmrapporter om att så inte är fallet. Jag har haft ett flertal diskussioner med gruppledarna och i Riksdagsstyrelsen om vad vi kan göra åt detta. Frågan har hög prioritet, och en rad förslag har tagits fram.

I höst planerar vi seminarier om utskottsarbetet och sammanträdes-teknik ur ett genusperspektiv.

En forskare ska sammanställa den forskning som finns kring riksdagen utifrån ett genusperspektiv. Det kan sedan ligga till grund för ett öppet seminarium i riksdagen, och vi överväger också att utlysa ett forskningsprojekt om genusfrågorna i riksdagen.

Den jämställdhetsgrupp som tillsattes på mandat av Riksdagsstyrelsen tidigare i år avser att fortsätta arbeta långsiktigt och praktiskt med jämställdhetsfrågorna i riksdagen. Likaså fortsätter aktiviteterna inom talmannens kvinnliga nätverk.

Kära kolleger! Under uppehållet lämnar inte mindre än sju ledamöter riksdagen. Några av dem har suttit i över två decennier, andra i knappt två år. De som suttit minst en mandatperiod har fått en liten gåva placerad vid sin bänk.

Jag vill också å riksdagens vägnar passa på att rikta ett varmt tack till vara var och en för era insatser.

Anna Ibrisagic lämnar oss för Europaparlamentet, och Anders Sundström tar återigen klivet in i näringslivet, denna gång som vd för Folk-sam. Båda valdes in i riksdagen 2002, även om Anders Sundström hade en kortare sejour här 1998. Med Anna Ibrisagic försvinner en ledamot med stor arbetskapacitet, nya spännande perspektiv och viktiga nutidshistoriska erfarenheter. Med Anders Sundström mister riksdagen en av sina främsta näringspolitiker, kommunikatörer och norrlänningar. Jag önskar er båda lycka till.

(Applåder)

Lena Ek valdes in i riksdagen 1998. Hon har sedan dess suttit som ledamot av finansutskottet och varit Centerpartiets ekonomisk-politiska taleskvinna.

Lena Ek har varit särskilt engagerad för småföretagens villkor och i kampen för mänskliga rättigheter. Lena Ek har en tydlig internationell orientering. Att hon nu tar plats i Europaparlamentet faller väl sig därför naturligt. Hennes gedigna juridiska kunskaper lär komma väl till pass i EU:s rättsliga labyrint. Lycka till, Lena!

(Applåder)

Inger Segelström valdes in i riksdagen 1994. Hon har varit aktiv i förnyelsearbetet av riksdagen, inte minst gällande kvinnornas situation. Hon tillhör de riksdagsledamöter som syns och hörts mycket utåt, oftast i jämställdhetsdebatten. Hon inledde som ledamot i lagutskottet, och efter valet 1998 hamnade hon i trafikutskottet. Som förbundsordförande för S-kvinnorna 1995–2003 byggde Inger Segelström upp goda internationella kontakter. Kanske är det detta som gjort att hon mer och mer glidit över mot utrikespolitiken och EU-frågorna. Hon var ordförande i EU-nämnden från valet 2002 till den 1 april i år, en väldigt EU-aktiv period för riksdagens del. Europaparlamentet ter sig därför som ett naturligt steg. Lycka till, Inger!

(Applåder)

Jag vet att Ingela Thalén inte är här i dag, men jag hoppas att hon kan läsa det här. Hon kom in i riksdagen 1988. Hon har en lång och framgångsrik karriär i det socialdemokratiska partiet bakom sig.

För att vara ett före detta statsråd har hon visat ett ovanligt starkt engagemang efter det att hon återvände till riksdagen. Det hedrar dig – jag säger ”dig”, som vore du här i salen.

Kvinnoperspektivet med varannan damernas och aktiva jämställdhetsinsatser är ett område där Ingela gjort viktiga insatser, redan då hon var kommunalpolitiskt aktiv i Järfälla.

Arbetsmarknadspolitiken och socialpolitiken har varit hennes huvudområden både i riksdagen och som statsråd. Hon har ofta fått kämpa i motvind, men stått emot rakryggad likt Kajsa Kavat. Det har gett henne tyngd och stor respekt i alla politiska läger, vågar jag säga. Hon har också spritt stor glädje, som det anstår en göteborgska.

Bland Ingela Thaléns många insatser märks arbetet med att införa barnkonventionen. Hon var också en av arkitekterna bakom det nya pensionsystemet. Hon har en god bit kvar till pensionen, och jag vill önska henne stor lycka och välgång i hennes fortsatta yrkesliv.

Så kommer jag till Skånesonen Gunnar Hökmark. Han valdes in i riksdagen för Stockholms län 1982. Gunnar Hökmark är en sann all-roundpolitiker, en fullblodspolitiker, som haft en sällsynt förmåga att vara engagerad i de sakfrågor som för tillfället varit hetast på den politiska dagordningen. I riksdagen har Gunnar Hökmark följaktligen suttit i åtskilliga utskott, också bland annat i kulturutskottet 1996–1999. Han är också en av de riksdagspolitikerna som syns och hörts mycket i samhällsdebatten. Med sin torra lundensisk-akademiska humor har han ibland retat, men för det mesta roat, sin omgivning.

Åren 1991–2000 var han partisekreterare, en stark moderat period i svensk politik. Han var också en av initiativtagarna till Måndagsrörelsen för de baltiska ländernas frigörelse. När han nu avgår gör han det som

Avslutning

ordförande i konstitutionsutskottet. Ett stort tack till dig, Gunnar, och lycka till i Europaparlamentet. Och eftersom du har passerat den magiska 20-årsgränsen vill jag även överlämna ett fång blommor till dig.

(Applåder)

Riksdagens ålderspresident Bo Lundgren slutar inte formellt förrän den 1 oktober, men vi tyckte att det var lämpligt att avtacka honom redan nu. Bo Lundgren har tidigare avtackats här i kammaren för sin tid som partiledare. Men faktum är ju att Bo Lundgren hade suttit i riksdagen i 23 år innan han blev partiledare.

Bo Lundgren brukar ju förknippas med ekonomisk politik i allmänhet och skatter i synnerhet. Få tvekar om hans väldiga kompetens på dessa områden. Sammanlagt 17 år som ledamot i skatteutskottet säger väl det mesta.

Åren 1991–1994 var han skatteminister och hade följaktligen en ersättare då. Det var mycket tuffa ministerår med bankkris och budgetproblem. Mot den bakgrunden är det än mer imponerande att han efter det hade kraft att komma tillbaka till riksdagen och inta en central position i svensk politik under tio års tid.

Alltid väl påläst, humoristisk och envis är väl de vanligaste omdömena om Bo Lundgren.

Envis, ja. När Bo Lundgren var på utskottsresa i Hongkong på 1980-talet visade dåvarande kanslichefen Carl-Lennart Hagberg upp en kamera som han hade köpt på plats. Kanslichefen tyckte han hade gjort ett fynd, men det tyckte inte Bo Lundgren. Han ilsknade till, släpade med kanslichefen tillbaka till kamerahandlaren och utbrast: ”Den här kameran ska vi inte betala så mycket för.” Carl-Lennart Hagberg gick därifrån med en hälften så dyr kamera och en gladare Bo Lundgren. Det känns tryggt att veta att förvaltningen av statsskulden nu kommer att vila i dina händer.

Bo Lundgren sägs en gång ha beskrivit riksdagen som en internatskola för vuxna. Han har också ett enormt intresse för musikalerna. Inför examensdagen vill jag därför ge honom några ord på vägen hämtade ur stycket *Cool* i Leonard Bernsteins berömda *West Side Story*.

”Go man, go,
But not like a yo-yo schoolboy
Just play it cool, boy,
Real cool!”

(Applåder)

Kära vänner! Ett varmt tack till er och till alla anställda vid riksdagen för ett gott och produktivt arbetsår – ingen nämnd och ingen glömd.

En riktigt skön sommar önskar jag er alla. På återseende i höst!

(Applåder)

Anf. 63 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Låt mig först tacka för de vänliga orden till oss som inom kort kommer att lämna riksdagsarbetet, men aldrig att glömma det.

För mig är det med stor glädje och tacksamhet som jag ser tillbaka på de ganska många år som jag har haft förtroendet att representera kanske i synnerhet väljarna i det som nu heter Norra och östra Skåne, men som en gång i tiden var Kristianstads län.

Det är mycket som har hänt under dessa år – var inte rädda; jag ska inte göra någon stor rekapitulering. Det har hänt mycket i Sverige, det har hänt mycket i världen och det har hänt väldigt mycket i riksdagen.

Jag kommer nog inte att glömma när jag som ny ersättare 1975 och ledamot 1976 lyckades förhandla fram att få använda en modern IBM-kulskrivmaskin. Jag hade väl fått ont i det enda pekfinger som jag skriver med när jag använde den vanliga, hårda Haldamaskinen.

Det är lite bättre nu med tanke på det stöd som riksdagsledamöterna får. Det är vi både denne talman och andra naturligtvis mycket tack-samma för.

Det har varit stimulerande att få delta i den friska och ibland kanske rätt fräna politiska debatten. Den debatten kallas ibland politiskt käbbel. Men det är fel, den är demokratins livsnerv.

Men det har också varit stimulerande att, när det har gagnat Sverige, få vara med och skapa en bred samsyn här i riksdagen. Det gällde den djupa krisen i finanssektorn, ett hållbart pensionssystem, den moderna och mer öppna säkerhetspolitiska doktrinen. Det är ju styrkan i den svenska riksdagen, kamratskapet över partigränserna och förmågan att trots de heta striderna ändå kunna samlas när det är viktigt för Sverige.

Jag har ofta mött – och möter fortfarande – föreställningen att när riksmötet avslutas i mitten av juni går riksdagsledamöterna på ledighet. Talmannen tog upp detta, och det tycker jag är viktigt och förtjänar att sägas.

Men den ledighet som inleds nu och som många tror vara till mitten av september när nästa riksmöte inleds är ju fylld av arbete av det ena och andra slaget.

När riksmötet har pågått är det många som har rest fram och tillbaka till valkretsen, deltagit i utskottsarbetet och i kammardebatterna, läst på, träffat lobbygrupper och diskuterat med många här i Stockholm och hemma. Man har större möjlighet att skaffa sig de kunskaper som behövs, att ta de kontakter som behövs och förhoppningsvis också ha en välförtjänt ledighet som ju inte omfattar hela den här perioden.

Många gånger får familjen, de nära och kära, sitta emellan. Nu är chansen att kunna ta igen en del av det som har försummats i de relationerna.

I likhet med talmannen vill jag tacka alla i riksdagen för ett väldigt gott arbete och gott samarbete under det gångna riksmötet, och där har jag hela kammaren med mig.

Jag vill också tacka de vice talmännen för de insatser som de har gjort.

Sist, men absolut inte minst vill jag på kammarens vägnar tacka talmannen för det förträffliga sätt att leda och företräda riksdagen och riksdagsledamöterna som präglar hans gärning. Han är alltid glad, alltid vänlig, alltid uppmärksam och alltid tålmodig. Hur det är med de sena riksdagsdebatterna på kvällarna kan vi väl diskutera.

Jag hoppas att talmannen, liksom alla som har verkat i detta hus, får en mycket skön och avkopplande sommar. Tack så mycket!
(Applåder)

Prot. 2003/04:132 15 § Kammaren åtskildes kl. 11.46.
19 juni

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte i

Bryssel den 17 och 18 juni	1
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	1
Anf. 2 CARL B HAMILTON (fp)	3
Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	4
Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp)	5
Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	5
Anf. 6 INGEGERD SAARINEN (mp).....	5
Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	5
Anf. 8 INGEGERD SAARINEN (mp).....	6
Anf. 9 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	6
Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 11 ULF HOLM (mp).....	6
Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	7
Anf. 13 ULF HOLM (mp).....	8
Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	8
Anf. 15 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	9
Anf. 16 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	9
Anf. 17 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	9
Anf. 18 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	10
Anf. 19 FREDRIK REINFELDT (m)	10
Anf. 20 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	11
Anf. 21 FREDRIK REINFELDT (m)	11
Anf. 22 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	11
Anf. 23 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	12
Anf. 24 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	13
Anf. 25 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	13
Anf. 26 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	13
Anf. 27 LENA EK (c)	14
Anf. 28 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	14
Anf. 29 LENA EK (c)	15
Anf. 30 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	15
Anf. 31 GÖRAN LENNMARKER (m)	15
Anf. 32 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	16
Anf. 33 ALF SVENSSON (kd)	16
Anf. 34 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	17
Anf. 35 ALF SVENSSON (kd)	17
Anf. 36 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	17
Anf. 37 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	18
Anf. 38 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	18
Anf. 39 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	18
Anf. 40 HILLEVI LARSSON (s).....	19
Anf. 41 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	19
Anf. 42 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	19
Anf. 43 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	20
Anf. 44 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	20

Anf. 45	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	21
Anf. 46	GUSTAV FRIDOLIN (mp)	21
Anf. 47	GÖRAN MAGNUSSON (s)	21
Anf. 48	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	22
Anf. 49	GÖRAN MAGNUSSON (s)	23
Anf. 50	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	23
Anf. 51	GUNNAR HÖKMARK (m)	23
Anf. 52	ANNELIE ENOCHSON (kd)	24
Anf. 53	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	24
Anf. 54	ANNELIE ENOCHSON (kd)	24
Anf. 55	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	24
Anf. 56	CECILIA WIGSTRÖM (fp)	24
Anf. 57	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	25
Anf. 58	MATS ODELL (kd)	25
Anf. 59	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	26
Anf. 60	MATS ODELL (kd)	26
Anf. 61	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	27
2 §	Nya riksdagsledamöter	27
3 §	Anmälan om ersättare för statsråd	28
4 §	Avsägelse	28
5 §	Anmälan om kompletteringsval	28
6 §	Ledighet	30
7 §	Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet	30
8 §	Meddelande om justeringsammansträde	30
9 §	Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	30
10 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 juni	31
	JuU29 Rambeslut om olaglig narkotikahandel	31
	MJU19 Handel med utsläppsrätter I	31
	MJU22 Halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitiken	31
	MJU20 En hållbar svensk politik i fråga om valar	32
11 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 juni	33
	FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken	33
	KU25 Ändring av utgiftsområden	34
	NU15 Ett stärkt Green Cargo AB för hållbara transportlösningar	34
12 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
13 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	36
	Ajournering	36
	Återupptagna förhandlingar	36
14 §	Avslutning	36
	Anf. 62 TALMANNEN	36
	Anf. 63 BO LUNDGREN (m)	40
15 §	Kammaren åtskildes kl. 11.46	42

